

Jaunimo savanoriškos tarnybos (JST) programos įgyvendinimo ir mokymosi perspektyvos tyrimas: ataskaita

Tyrimą atliko dr. Sandra Kairė

2024 metai

Tyrimo tikslas

Atskleisti, kaip 2022–2024 metų Jaunimo savanoriškos tarnybos (toliau – JST) programos savanoriai vertina visas JST programos sudedamąsias dalis bei asmeninio mokymosi perspektyvą. Taip pat siekiama gautus duomenis palyginti su 2019 m. ir 2022 m. pristatytais analogiško tyrimo rezultatais bei atskleisti galimą pokytį apie JST programos vertinimą, motyvaciją ir mokymosi perspektyvas 2022–2024 m. JST savanorystės laikotarpiu.

Tyrimo metodologija

JST tyrimas atliktas siekiant ištirti jaunų suaugusiųjų – savanorių motyvaciją ir mokymosi perspektyvas savanorystėje. Tyrimas yra longitudinalinio pobūdžio ir atliekamas trečiąjį kartą. Pirmasis tyrimas atliktas 2019 metais, antrasis – 2022 metais (tyrime dalyvavo 2020–2021 metų JST savanoriai) ir 2024 metais (tyrime dalyvavo 2022–2024 metų JST savanoriai).

2024 metais atliktas tyrimas vadovaujasi ankstesniame tyrimo etape pasiūlytais motyvacijos klausimais (pasirenkant E. G. Clary ir M. Snyder (1997) funkcinių motyvų grupių pristatymą ir siekiant įvardinti savanorių motyvaciją savanorystei bei remiantis Kurapkaitienės (2019) disertacijos tyrimu „Jaunų suaugusiųjų mokymosi savanorystėje patirtys“ ir Jaunimo paso kompetencijų skale). Tyrimo instrumentas buvo peržiūrėtas ir, atsižvelgiant į esamą situaciją, buvo minimaliai koreguotos dalies klausimų ar teiginių formuluotės. Taip pat į šio tyrimo etapą buvo įtraukti papildomi šiam laikotarpiui aktualūs klausimai, tokie kaip savanorystė konkrečiose savivaldybėse bei savanorystės patirtis nuotoliniu būdu (dėl COVID-19 pandemijos dalis JST savanorių šiuo laikotarpiu savanorystę atliko tik nuotoliniu būdu).

Tyrimo dalyviai ir jų atranka

Šiame tyrime dalyvavo 2022–2023 metais JST programą baigę savanoriai. Taip pat į tyrimą įtraukti 2024 m. iki rugsėjo mėnesio JST savanorystę baigę savanoriai. Jaunimo reikalų agentūros JST programos vadovė tiesiogiai elektroniniu paštu

kreipėsi į 2022–2024 m. laikotarpiu savanorystės veiklas baigusius JST savanorius su kvietimu dalyvauti tyrime ir užpildyti anketą. Savanoriai buvo kviečiami anonimiškai atsakyti į *Microsoft Forms* parengtoje anketoje pateiktus klausimus. Taip pat apklausa buvo platinama per socialinius tinklus ir JST savanorių mentorius su kvietimu JST savanoriams dalyvauti tyrime.

Tyrimo imtis

Tyrimo imčiai nustatyti buvo naudojama T. Yamane formulė, kuri leidžia nustatyti tyrimo dalyvių skaičių, reikalingą reprezentatyviems duomenims gauti. Tikimybė neviršija 5 %.

- n – imties dydis;
- N – populiacijos dydis (1165);
- e – matavimo paklaida 5 % (arba 0,05).

Iš viso 2022–2024 m. laikotarpiu JST programoje dalyvavo 2165 jaunuoliai, iš jų oficialiai baigė 1669 jauni žmonės. Šiame tyrime dalyvavo **225** 2022–2024 m. laikotarpiu JST savanorystę baigę jaunuoliai. Šio etapo tyrimo duomenys nėra reprezentatyvūs (reprezentatyvus skaičius – 324), tačiau gauti tyrimo rezultatai leidžia kelti pirmines prielaidas ir palyginti juos su ankstesnių tyrimų duomenimis.

Tyrimo įgyvendinimo laikotarpis

Tyrimo duomenys rinkti 2024 m. liepos – rugsėjo mėnesiais ir apdoroti 2024 m. spalio – lapkričio mėnesiais, ataskaita rengta 2024 m. lapkričio – gruodžio mėnesiais. Tyrimo rezultatai apibendrintai lyginami su 2019 m. ir 2022 m. tyrimo etapų rezultatais; lyginant rezultatus tekste minimi konkretaus tyrimo rezultatų metai.

Duomenų rinkimo metodika

Duomenų rinkimo metodas – anketinis klausimynas. Anketoje buvo pateikta 50 uždaro ir atviro pobūdžio klausimų, suskirstytų į 15 sričių. Dalį klausimų sudarė teiginiai, kurie turėjo būti įvertinti pagal Likerto 5 balų skalę (visiškai sutinku – visiškai nesutinku). Kiekvienoje srityje buvo pateikta nuo 1 iki 10 klausimų. Klausimynas savanoriams buvo pateiktas *Microsoft Forms* platformoje. Duomenų rinkimas užtikrino tyrimų dalyvių anonimiškumo aspektą (rinkti tik bendrieji demografiniai duomenys: lytis ir amžius).

Tyrimo duomenų analizė

Tyrimo duomenys buvo gauti į *Microsoft Forms* ir apdoroti *Excel* programa apskaičiuojant procentus. Pristatant rezultatus taip pat pateikiami grafikai. Šio tyrimo duomenys tikslingai buvo renkami remiantis 2022 metų JST programos vertinimo tyrime pateiktais klausimais. Duomenys pateikiami palyginant trijų tyrimo etapų rezultatus. Nauji tik šiam tyrimui aktualūs klausimai ataskaitoje pateikiami be palyginimo.

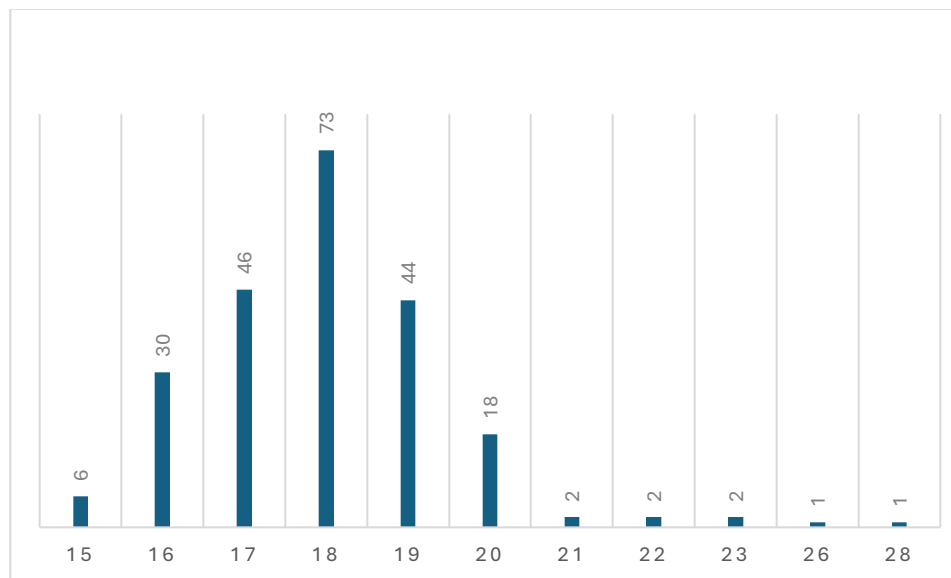
1. JST SAVANORIŲ, DALYVAVUSIŲ TYRIME, DEMOGRAFINIAI DUOMENYS

1 lentelė. 2024 m. tyrimo duomenys

Lytis	Skaičius
Vyras	31
Moteris	191
Kita	3
Bendras skaičius	225

Šiame tyrime dalyvavusių JST baigusiu jaunuolių skaičius (225 jaunuoliai) yra panašus kaip 2022 m. tyrime (2022 m. tyrime dalyvavo 250 jaunuolių). Kaip ir ankstesniuose tyrimuose, daugumą tyrimo dalyvių sudaro moterys (2022 m. – 87 proc. moterų, 2024 m. – 85 proc. moterų).

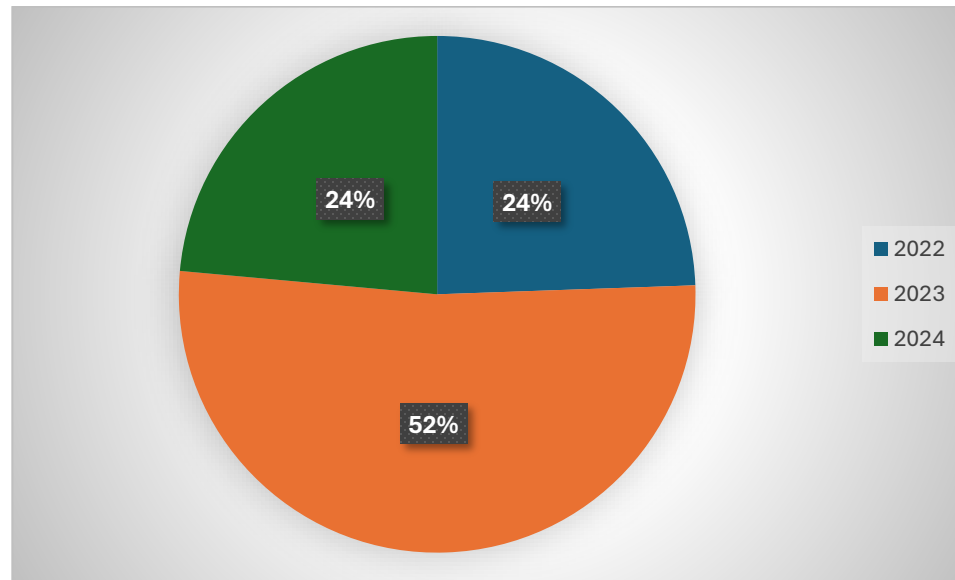
Tyrimo dalyvių amžius ir dalyvavimo JST metai

1 pav. 2024 m. tyrime dalyvavusių jaunuolių pasiskirstymas pagal amžių (N=225)

Šiame tyrime didžiausią dalyvių dalį sudarė 16–19 m. amžiaus jaunimas. Kitaip nei ankstesniais tyrimų metais (2019 ir 2020 metais), šiame tyrime žymiai aktyvesnis 16 m. ir 17 m. amžiaus jaunimo dalyvavimas tyrime. Tuo tarpu JST programoje dalyvaujančių jaunuolių dominuojanti amžiaus grupė išlieka ta pati: šiais, kaip ir ankstesniais metais daugiausiai JST tyrime dalyvavo 18–19 metų amžiaus jaunuoliai.

Šiame tyrime aktyviausiai dalyvavo 2023 metus JST programoje dalyvavęs jaunimas (iš viso 117 jaunuolių) ir sudarė šiek tiek daugiau nei pusę visų tyrime apklaustųjų. Tuo tarpu 2022 ir 2024 metais JST dalyvavusių jaunuolių skaičius šiame tyrime pasiskirstė tolygiai (Pav. 2). Didžioji dauguma šiame tyrime dalyvavusių jaunuolių (224 savanoriai) atliko 6 mėnesių JST veiklas.

2 Pav. 2024 m. tyrime dalyvavusių JST savanorių pasiskirstymas pagal JST savanorystės metus (N= 225)

Bendras JST savanorystę baigusių jaunuolių skaičius 2019-2024 m. laikotarpiu pateiktas žemiau esančioje lentelėje.

2 lentelė. JST savanorystę baigusių jaunuolių skaičius 2019–2024 metais

2019	2020	2021	2022	2023	2024 (lapkričio 7 d. duomenimis)
188	452	603	645	533	605

JST savanorystės vietos

3 lentelė. 2019 m. tyrimo duomenys

Savanorystės vieta	Programos dalyvių skaičius	Programos dalyvių procentas
Miestas (daugiau kaip 30 000 gyventojų)	65	65,7
Miestelis (5 000 - 30 000 gyventojų)	10	10,1
Bendras skaičius	99	100,0

4 lentelė. 2022 m. tyrimo duomenys

Savanorystės vieta	Programos dalyvių skaičius	Programos dalyvių procentas
Miestas (daugiau kaip 30 000 gyventojų)	131	52
Miestelis (5 000 – 30 000 gyventojų)	119	48

Bendras skaičius	250	100,0
-------------------------	-----	-------

5 lentelė. 2024 m. tyrimo duomenys

Savanorystės vieta	Programos dalyvių skaičius	Programos dalyvių procentas
Miestas (daugiau kaip 30 000 gyventojų)	180	80
Miestelis (5 000 – 30 000 gyventojų)	40	18
Kaimas	5	2
Bendras skaičius	225	100

Daugiausiai 2024 m. tyrime dalyvavo jaunimas, JST savanorystės vieta pasirinkęs miestą. Tuo tarpu miestelio ir kaimo vietovėse savanoriavusio jaunimo skaičius šiame tyrime yra mažas. Kitaip nei 2022 metų tyrime, šiame tyrime dalyvavo žymiai daugiau mieste JST savanorystę pasirinkusių jaunuolių.

Šiame tyrime dalyvavusių JST savanorių pasiskirstymas po savivaldybes gana platus. Kaip ir galima buvo tikėtis, didžiausias JST savanorių aktyvumas tyrime **buvo iš didžiųjų miestų ir jų rajonų savivaldybių**: JST savanorių iš Kauno miesto (24 jaunuoliai arba 11 proc. apklaustųjų), Klaipėdos rajono (23 jaunuoliai arba 10 proc. apklaustųjų), Klaipėdos ir Vilniaus miestų savivaldybių (po 15 jaunuolių arba 7 proc. apklaustųjų). Taip pat aktyviai tyrime dalyvavo JST programos dalyviai, savanoriavę Šiaulių mieste (11 arba 5 proc.), Lazdijų rajone (10 arba 4 proc.), Alytaus mieste (9 arba 4 proc.), Jurbarko, Šilutės, Tauragės, Pakruojo, Druskininkų (po 6-7 arba 3 proc.), Šilalės, Raseinių, Radviliškio, Elektrėnų savivaldybėse (5 arba 3 proc.). **Atkreiptinas dėmesys, kad šiame tyrime nedalyvavo 13 savivaldybėse JST savanorystę atlikusių jaunuolių** (Visagino, Trakų rajono, Švenčionių rajono, Šiaulių rajono, Rietavo, Panevėžio rajono, Pasvalio rajono, Palangos, Neringos, Kazlų Rūdos, Jonavos rajono, Alytaus rajono ir Anykščių rajone savanoriavusių jaunuolių). Kaip matyti iš žemiau pateiktos lentelės (6 lentelė), kai kuriose savivaldybėse trijų metų laikotarpiu buvo labai mažas JST savanorių skaičius (pavyzdžiui, Alytaus rajono, Kazlų Rūdos ar Neringos), todėl ir nedalyvavimas tyrime nekelia abejonių. Tačiau dalies savivaldybių JST savanorių skaičius, pavyzdžiui, Panevėžio miesto ar Kauno rajono, buvo didelis, tačiau tyrime dalyvavusių jaunuolių skaičius yra mažas.

6 lentelė

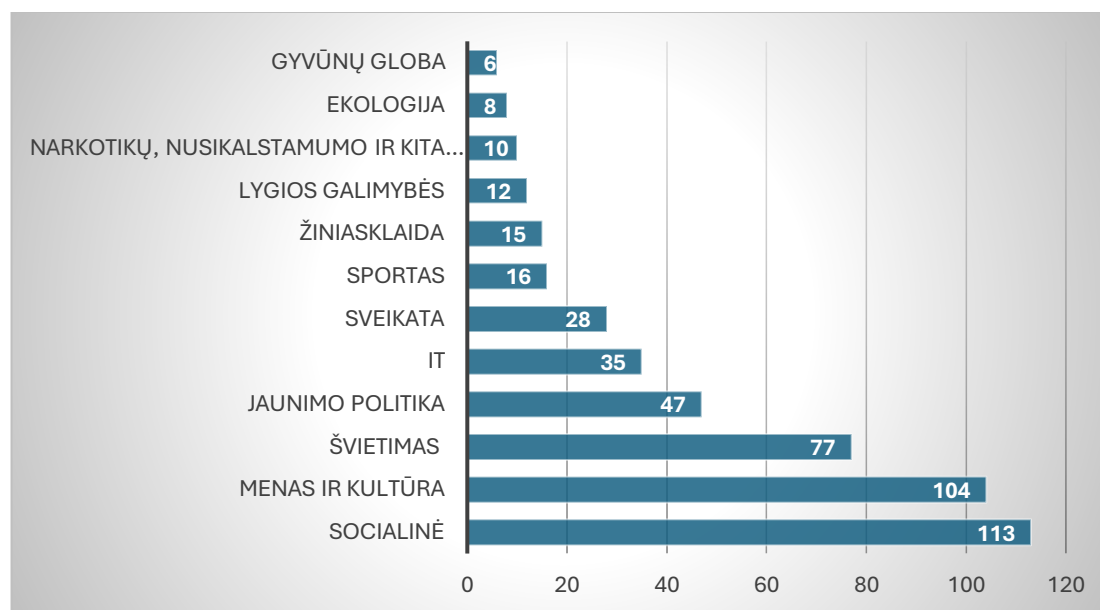
Tyrime dalyvavusių JST savanorių pasiskirstymas pagal savivaldybes (skaičiai)		Bendrasis 2022-2024 m. JST savanorių pasiskirstymas pagal savivaldybes (skaičiai)			
Savivaldybė	2024	Savivaldybė	2024	2023	2022
Akmenės r.	3	Akmenės r.	8	12	12
Alytaus m.	9	Alytaus m.	41	21	34
Alytaus r.	0	Alytaus r.	0	2	0
Anykščių r.	0	Anykščių r.	7	4	12
Birštono r.	3	Birštono r.	2	1	1
Biržų r.	3	Biržų r.	6	4	22
Druskininkų	6	Druskininkų	15	10	7
Elektrėnų	5	Elektrėnų	46	36	29
Ignalinos r.	3	Ignalinos r.	7	6	11
Jonavos r.	0	Jonavos r.	13	3	7
Joniškio r.	3	Joniškio r.	5	5	19
Jurbarko r.	7	Jurbarko r.	20	20	7
Kaišiadorių r.	2	Kaišiadorių r.	11	8	16
Kalvarijos	3	Kalvarijos	4	6	11
Kauno m.	24	Kauno m.	84	65	87
Kauno r.	1	Kauno r.	43	13	12
Kazlų Rūdos	0	Kazlų Rūdos	1	3	0
Kėdainių r.	3	Kėdainių r.	18	15	22
Kelmės r.	2	Kelmės r.	4	1	18
Klaipėdos m.	15	Klaipėdos m.	35	50	31
Klaipėdos r.	23	Klaipėdos r.	35	40	24
Kretingos r.	3	Kretingos r.	10	10	8

Kupiškio r.	3	Kupiškio r.	3	7	10
Lazdijų r.	10	Lazdijų r.	26	15	14
Marijampolės	4	Marijampolės	38	26	39
Mažeikių r.	2	Mažeikių r.	12	16	16
Molėtų r.	1	Molėtų r.	12	7	13
Neringos	0	Neringos	1	1	2
Pagėgių	2	Pagėgių	11	8	6
Pakruojo r.	6	Pakruojo r.	33	25	25
Palangos m.	0	Palangos m.	7	5	1
Panevėžio m.	4	Panevėžio m.	41	24	10
Panevėžio r.	0	Panevėžio r.	8	1	5
Pasvalio r.	0	Pasvalio r.	1	5	6
Plungės r.	2	Plungės r.	11	13	6
Prienų r.	1	Prienų r.	5	3	3
Radviliškio r.	5	Radviliškio r.	20	14	11
Raseinių r.	5	Raseinių r.	22	25	26
Rietavo	0	Rietavo	2	2	4
Rokiškio r.	1	Rokiškio r.	18	13	17
Skuodo	3	Skuodo	5	10	8
Šakių r.	1	Šakių r.	11	6	3
Šalčininkų r.	5	Šalčininkų r.	24	13	19
Šiaulių m.	11	Šiaulių m.	38	36	35
Šiaulių r.	0	Šiaulių r.	4	5	5
Šilalės r.	5	Šilalės r.	22	23	25
Šilutės r.	6	Šilutės r.	23	36	34
Širvintų r.	1	Širvintų r.	6	3	7
Švenčionių r.	0	Švenčionių r.	17	11	20

Tauragės r.	6	Tauragės r.	25	23	24
Telšių r.	1	Telšių r.	9	7	2
Trakų r.	0	Trakų r.	10	6	5
Ukmergės r.	1	Ukmergės r.	13	9	27
Utenos r.	1	Utenos r.	8	6	12
Varėnos r.	1	Varėnos r.	6	4	6
Vilkaviškio r.	1	Vilkaviškio r.	13	17	13
Vilniaus m.	15	Vilniaus m.	74	59	65
Vilniaus r.	2	Vilniaus r.	6	2	2
Visagino	0	Visagino	4	5	11
Zarasų r.	1	Zarasų r.	4	6	16
Iš viso	225	Iš viso	1008	832	943

JST savanorystės sritys

Tyrime dalyvavusių savanorių buvo prašoma pažymėti, kokioje JST savanorystės srityje ar srityse jie atliko veiklas (*buvo leidžiama rinktis kelias sritis ir didesnę dalis tyrime dalyvavusių JST savanorių buvo linkę žymėti ne vieną, o kelias skirtingas JST projekto veiklos sritis*). Pusė tyrime dalyvavusių JST jaunuolių savanorystę atliko socialinėje (113) ir/arba meno ir kultūros srityse (104). Mažiausiai tyrime dalyvavusių jaunuolių atstovavo ekologijos (8) ar gyvūnų globos sritis (6). Tyrime dalyvavusių JST savanorių veiklos pasiskirstymas pagal sritis matyti žemiau:

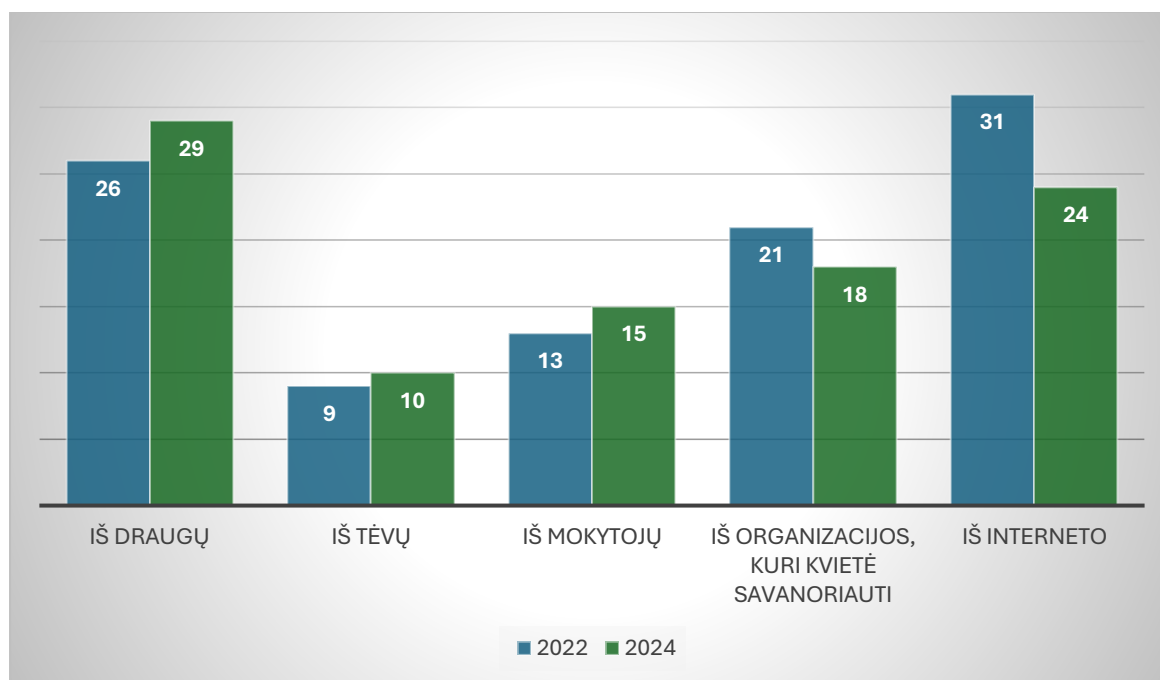
3 Pav. Tyrime dalyvavusių dalyvių pasiskirstymas pagal JST veiklos sritis (galimybė pasirinkti kelis atsakymų variantus) (N=225, išraiška skaičiais)

2. ATĖJIMAS Į JST PROGRAMĄ

Išorės veiksniai

Siekiant išsiaiškinti pagrindinius išorinius veiksnius, paskatinius jaunuolius dalyvauti JST programoje, buvo užduoti du klausimai: iš kur jaunas žmogus sužinojo apie JST savanorystę ir kas paskatino jį/ją dalyvauti JST programoje. Dalyviai galėjo rinktis kelis galimus atsakymus iš pateiktų sąrašo ir, svarbu pastebėti, kad atsakymuose dažniau dominavo ne vienas, o keli veiksniai, kurie paskatino jaunuolius dalyvauti JST programoje.

Beveik trečdalis 2022–2024 m. savanoriavusių JST programoje jaunuolių apie JST sužinojo **iš draugų** (94 arba 29 proc.), o ketvirtadalis ir/arba **iš interneto** (77 arba 24 proc.). 15 proc. JST tyrimo dalyvių apie JST padėjo sužinoti **organizacijos, kurios kvietė dalyvauti, ir mokytojai/os. Mažiausia tyrimo dalyvių dalis apie JST programą sužinojo iš tėvų** (Pav. 4). Įdomu tai, kad iš visų galimų atsakymų variantų, daugiausiai individualiai sužinota tik iš draugų, interneto, mokytojų arba tėvų (pasirinktas tik kaip vienintelis šaltinis). Tačiau nė vienas tyrime dalyvavęs JST savanoris nesužinojo apie JST tik iš organizacijos, kuri pasiūlė savanoriauti. Visais atvejais savanoriauti kvietusi organizacija buvo tik vienas iš šaltinių, padėjusių sužinoti apie JST programą; kiti šaltiniai galėjo būti draugai, internetas, jaunimo centras ir kiti. Kiti šaltiniai, per kuriuos keli tyrime dalyvavę jaunuoliai sužinojo apie JST programą: iš JST programos koordinatorės, mokyklos karjeros specialistės ar klasės mentorės, sesės, iš jaunimo centro, taip pat informaciją rado mokyklos stende ir kita.

4 Pav. Šaltiniai, iš kurių jaunuoliai sužinojo apie JST programą (2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas) (2022 N= 250; 2024 N=225, procentai)

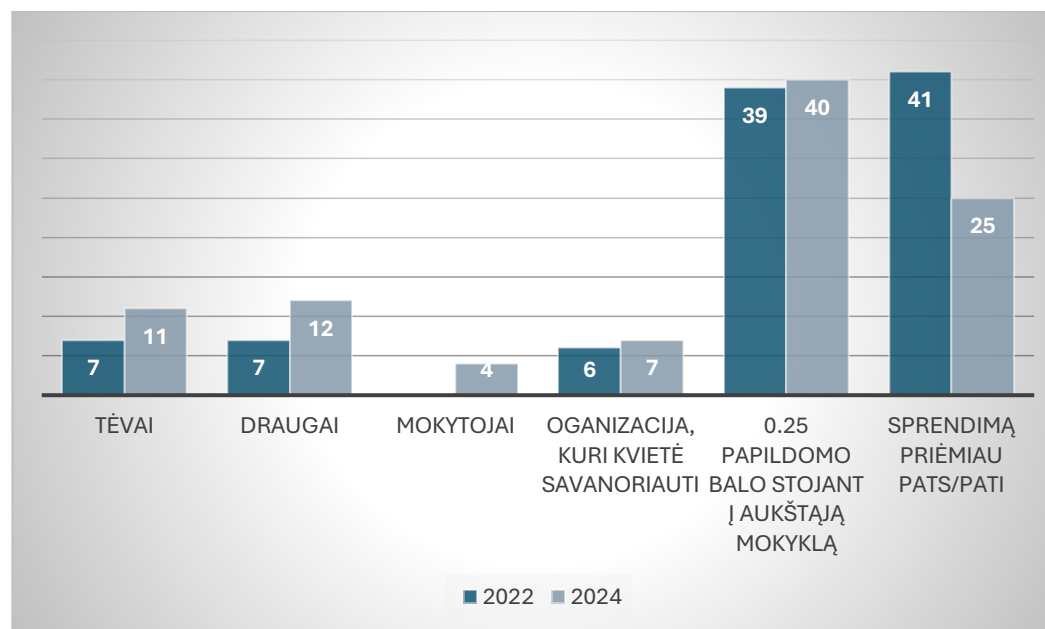
Lyginant su 2022 m. tyrimo duomenimis, praėjusiu laikotarpiu didesnė dalis jaunuolių informaciją apie JST pirmiausiai sužinojo iš interneto ir tik po to iš draugų. Tuo tarpu šiuo laikotarpiu svarbiausias JST programą rinktis motyvuojantis išorinis šaltinis buvo draugai. Tėvų ir mokytojų kaip informacijos apie JST šaltinių pasiskirstymas 2022 m. ir 2024 m. tyrimų rezultatuose panašus.

JST programą pasirinkti paskatinę veiksniai

2024 m. tyrimo rezultatai parodė, kad **40 proc. jaunuolių dalyvauti JST programoje labiausiai paskatino 0,25 papildomo balo stojant į aukštąją mokyklą galimybė (šį kaip vienintelį veiksniį pasirinko 49 tyrime dalyvavę JST savanoriai), o 25 proc. arba ketvirtadalis JST savanorių teigė, kad sprendimą padarė pats/pati (šį kaip vienintelį veiksniį**

pasirinko 32 tyrime dalyvavę JST savanoriai). Mažai daliai jaunuolių pasirinkimui dalyvauti JST programoje turėjo tėvai (49 arba 11 proc.), draugai (54 arba 12 proc.), organizacija, kuri kvietė savanoriauti (28 arba 7 proc.), mokytojai (18 arba 4 proc.).

Lyginant su 2022 metų rezultatais matyti (5 Pav.), kad tiek praeitu, tiek šiuo laikotarpiu panašiai vienas daugiausiai motyvuojančių veiksnių rinktis JST programą – **0,25 papildomo balo stojant į aukštąją mokyklą.** Tuo tarpu lyginant abiejų metų duomenis, **matyti gerokai sumažėjęs pasirinkimas dalyvauti JST dėl asmeninio sprendimo.** Pasirinkimui dalyvauti JST programoje 2022-2024 laikotarpiu šiek tiek labiau turėjo išoriniai veiksniai, kaip tėvai, draugai ar mokytojai. Beje, 2022 m. tyrime tik vienas iš tyrimo dalyvių nurodė, kad pasirinkimui turėjo įtakos mokytojai, tuo tarpu 2024 m. 18-ai JST savanorių mokytojai turėjo įtakos pasirinkimui dalyvauti šioje programoje.

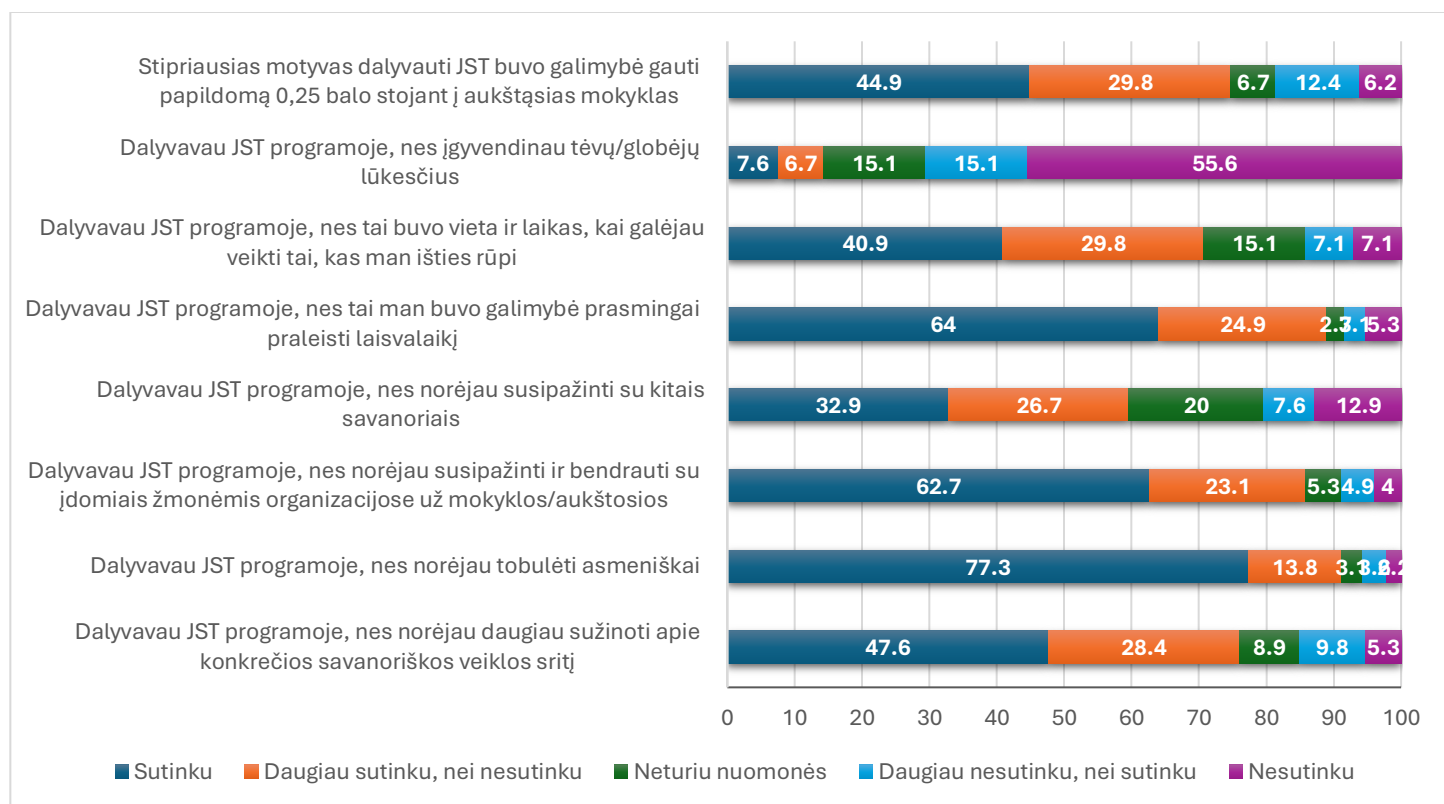
5 Pav. Veiksniai, kurie paskatino rinktis savanoriauti JST programoje (2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas) (2022 N=250; 2024 N=225, išraiška procentais)

Asmeninė motyvacija dalyvauti JST programoje

Šio tyrimo rezultatai atskleidžia, kad didžiausia asmeninė motyvacija dalyvauti JST 2022–2024 m. dalyviams buvo **noras asmeniškai tobulėti** (iš visų tyrime dalyvavusių JST savanorių 77,3 proc. visiškai sutiko). Taip pat 64 proc. tyrime dalyvavusių jaunuolių pasirinko dalyvauti JST, **nes norėjo prasmingai praleisti laisvalaikį** bei 62,7 proc. sutiko su tuo, kad dalyvavo JST, **nes norėjo susipažinti su įdomiais žmonėmis už bendrojo ugdymo mokyklos ar aukštosios mokyklos ribų (6 Pav.)**.

Apie pusei jaunuolių dalyvavimą JST programoje motyvavo noras daugiau žinoti apie konkrečios savanoriškos veiklos sritį (47,6 proc. visiškai sutiko ir 28,4 proc. daugiau sutiko) ir galimybė gauti papildomą 0,25 balo stojant į aukštąją mokyklą (44,9 proc. visiškai sutiko ir 29,8 proc. daugiau sutiko) bei JST buvo vieta ir laikas, kai jaunas žmogus galėjo veikti tai, kas išties jam/jai rūpi (40,9 proc. visiškai sutiko ir 29,8 proc. daugiau sutiko).

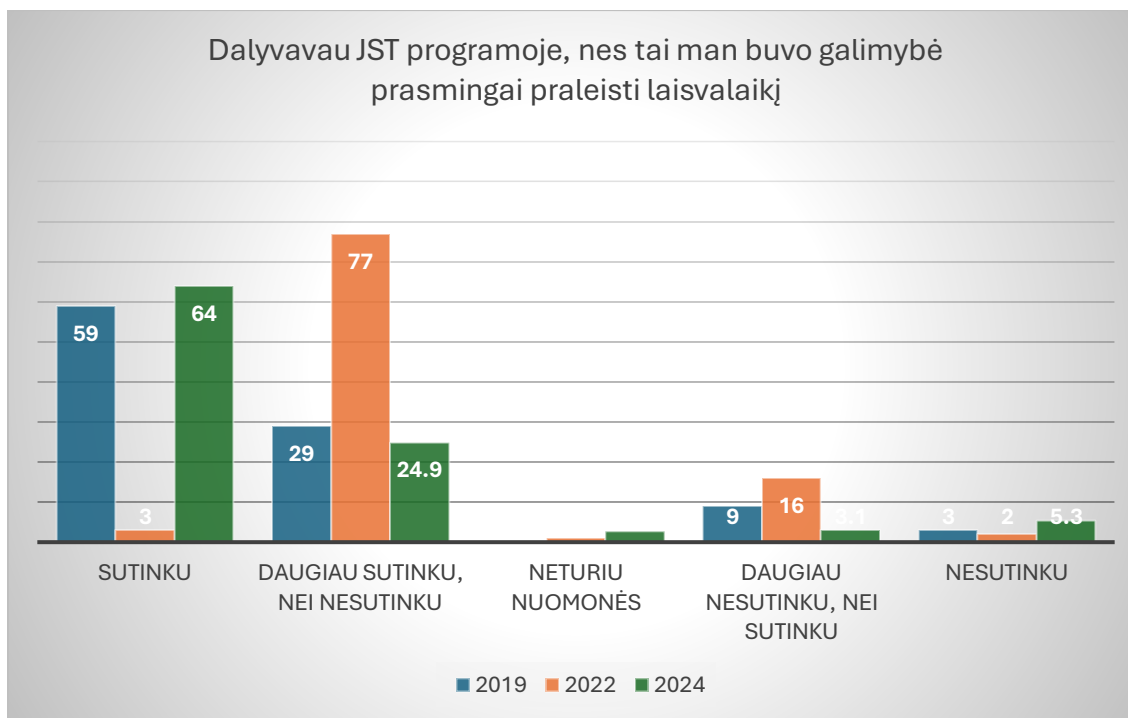
Siekis susipažinti su kitais savanoriais nebuvo toks svarbus jaunuolius dalyvauti JST programoje motyvavęs veiksnys. Penktadalis apklaustųjų JST dalyvių (20 proc.) neturėjo nuomonės, ar šis aspektas juos/jas išvis motyvavo dalyvauti JST programoje. Taip pat 12,9 proc. jaunuolių nesutiko, kad juos dalyvauti JST programoje motyvavo būtent galimybė susipažinti su kitais savanoriais. Tikėtina, kad taip yra dėl to, jog rinktis JST programą dalyvius labiau motyvuoja galimybė bendrai pažinti skirtingus įdomius žmones, nei pažinti konkrečius savanorius. Daliai jaunuolių, renkantis JST programą, kiti savanoriai gali būti ne savaime suprantamas dalykas, taip pat ne visose organizacijose gali būti kitų savanoriaujančių žmonių. Taip pat apie trečdalis tyrime dalyvavusių jaunuolių nebuvo tikri arba nesutiko, kad dalyvauti JST programoje jie pasirinko dėl to, kad ši programa buvo ta vieta, kurioje buvo galima daryti tai, kas išties jam/jai rūpėjo. Mažiausiai tyrime dalyvavusiųjų JST savanorių sutiko su tuo, kad JST programoje jie dalyvavo dėl to, kad galėjo įgyvendinti tėvų/globėjų lūkesčius. Daugiau kaip pusė (55,6 proc.) tyrimo dalyvių nesutiko su šiuo teiginiu (Pav. 6).

6 Pav. Asmeninė jaunuolių motyvacija dalyvauti JST programoje (N=225, išraiška procentais)

Lyginant šio tyrimo rezultatus su 2019 ir 2022 metų tyrimų rezultatais matyti, kad nors šiek tiek sumažėjo tam tikrų aspektų pasirinkimas, tačiau **toliau pagrindiniu motyvuojančiu vidiniu veiksnium išlieka noras tobulėti asmeniškai** (2019 m. taip teigė 81 proc. visų tyrimo dalyvių, 2022 m. – 89 proc. visų dalyvių). Taip pat toliau antroje vietoje lieka **noras susipažinti su įdomiais žmonėmis** (2019 m. – 63 proc., 2022 m. – 77 procentai).

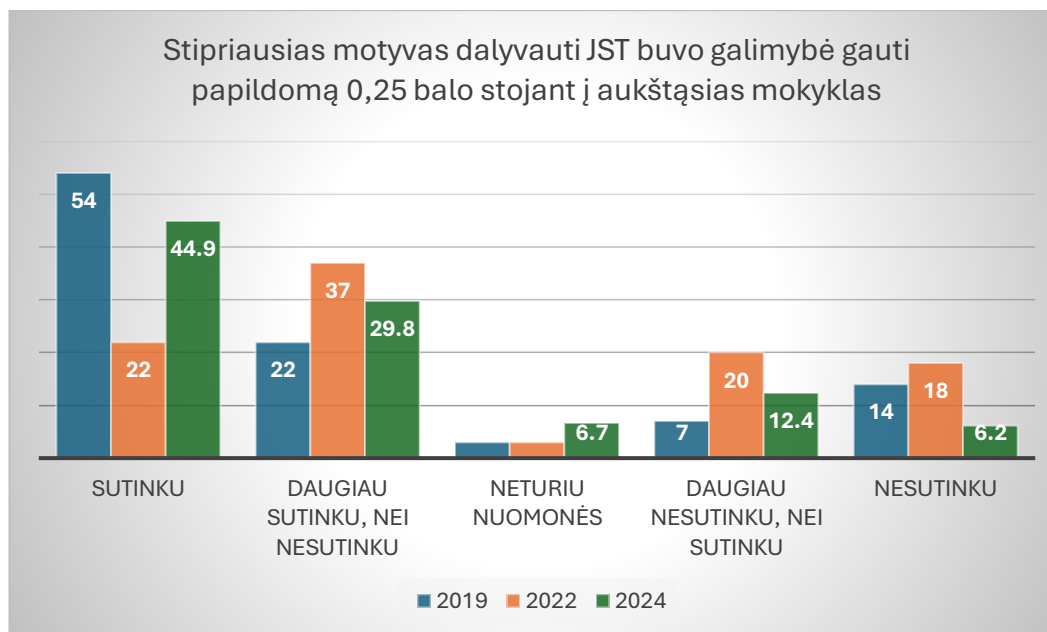
Vis dėlto, kitaip nei 2019 ir 2022 metų tyrimuose, **2022–2024 m. JST dalyviams prasmingas laisvalaikio praleidimo aspektas buvo svarbesnis pasirenkant JST programą** (2019 m. – 59 proc. sutiko ir 29 proc. daugiau sutiko, o 2022 m. 3 proc. sutiko ir 77 proc. daugiau sutiko).

7 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Kitaip nei ankstesniais metais, šiuo laikotarpiu yra šiek tiek sumažėjęs motyvuojantis aspektas – noras sužinoti apie savanorystės veiklos sritį (2019 m. šį atsakymą rinkosi 55 proc., 2022 m. – 71 proc., o 2024 m. – 47,6 proc.). JST programa kaip vieta ir laikas, kai jaunuolis galėjo veikti, kas jam/ jai ištis rūpi, buvo vertinti panašiai. Kaip ir ankstesniais tyrimais, daugiausiai dalyvių nesutiko, kad JST pasirinko dėl to, jog galėjo įgyvendinti tėvų/globėjų lūkesčius (atitinkamai 2019 m. ir 2022 m. tyrimų duomenis – po 51 proc. apklaustųjų). Taip pat lyginant su praėjusių etapų rezultatais (ypač 2022 m. tyrimo duomenis), **gerokai**

išaugo motyvacija rinktis JST programą dėl galimybės gauti papildomo 0,25 balo stojant į aukštąją mokyklą (2019 m. – 54 proc., 2022 m. – 22 proc. ir 2024 m. – 44,9 proc.).

8 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Papildomai mokyklinio amžiaus JST dalyvių prašyta atsakyti į teiginius, rodančius, kiek dalyvavimas JST programoje susijęs su motyvacija, ateinančia iš jų mokyklos. Daugiau kaip pusė visų mokyklinio amžiaus respondentų JST rinkosi dėl to, kad norėjo išreikšti save ne mokyklos aplinkoje (38,7 proc. visiškai sutiko ir 31,1 proc. daugiau sutiko nei nesutiko). Tuo tarpu motyvacija dalyvauti JST didžiąjai daugumai savanorių nebuvo susijusi su mokytojų lūkesčių įgyvendinimu. Tokie tyrimo rezultatai patvirtina, kad mokytojų vaidmuo pasirenkant JST programą nėra svarbus veiksnys.

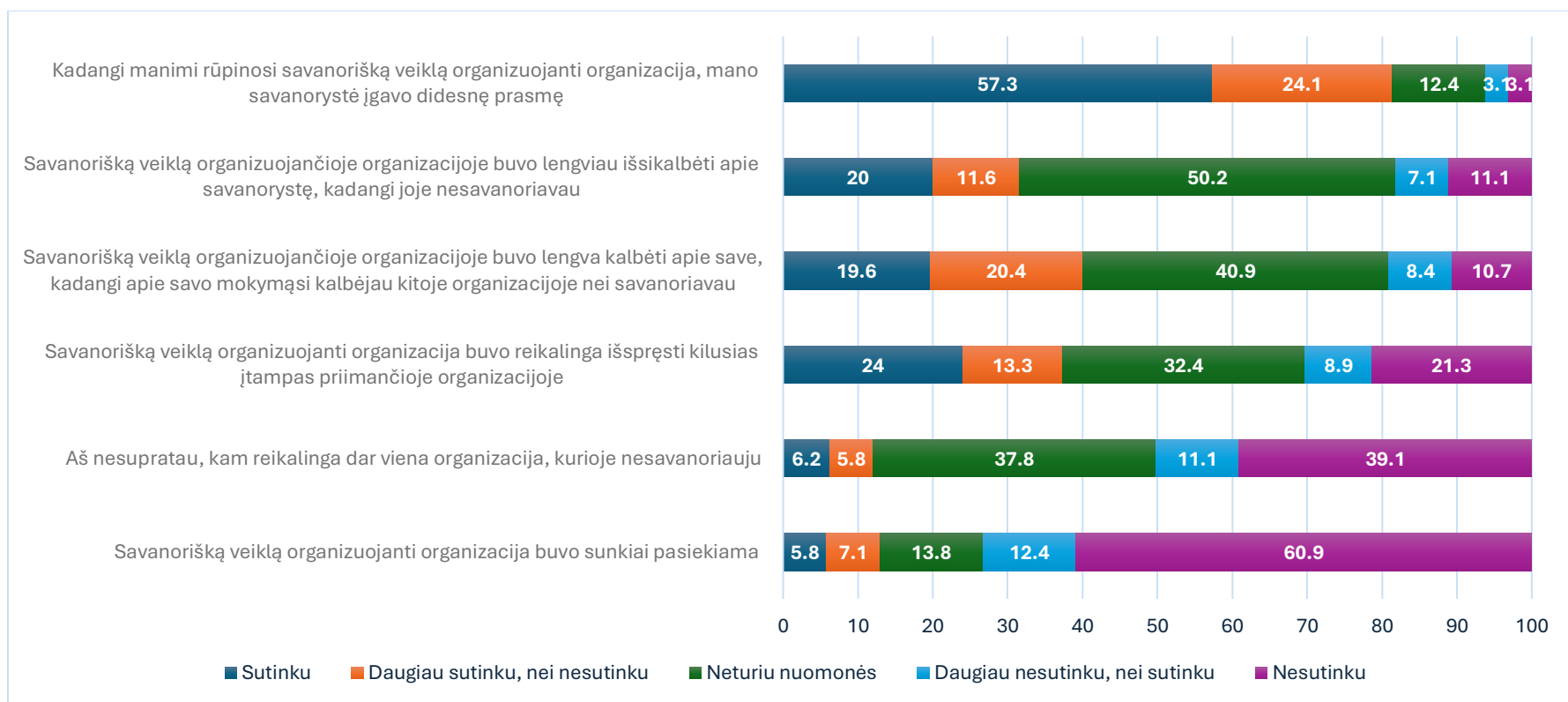
Apibendrinant galima teigti, kad 2022–2024 m. laikotarpiu JST dalyviams didžiausią motyvaciją dalyvauti JST programoje darė veiksniai – noras asmeniškai tobulėti, noras prasmingai praleisti laisvalaikį bei noras susipažinti su įdomiais žmonėmis už bendrojo ugdymo mokyklos ar aukštosios mokyklos ribų. O mažiausiai motyvuojantis veiksnys ir toliau išlieka dalyvavimas JST

programoje dėl galimybės įgyvendinti tėvų/globėjų lūkesčius. Lyginant su 2019 ir 2022 metų duomenimis matyti, kad JST programos pasirinkimas dėl prasmingo laisvalaikio praleidimo gerokai išaugo, taip pat lyginant su 2022 m. tyrimo duomenis, pastaruosius kelerius metus išaugo motyvacija rinktis JST programą dėl galimybės gauti papildomo 0,25 balo stojant į aukštąją mokyklą.

3. SAVANORIŠKĄ VEIKLĄ ORGANIZUOJANTI ORGANIZACIJA

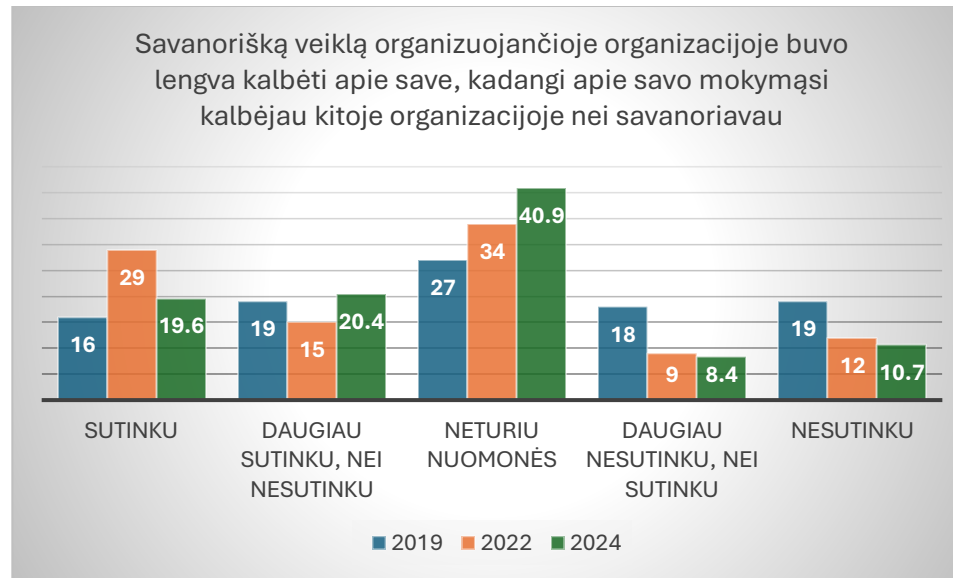
Kaip rodo šio tyrimo rezultatai, savanorišką veiklą organizuojanti organizacija (toliau – SVO) atlieka svarų vaidmenį JST dalyviams kalbant apie savanorystės prasmės įgijimą (9 Pav.). **Daugiau kaip pusė tyrimo dalyvių** (57,3 proc. sutiko ir 24,1 proc. labiau sutiko nei nesutiko) **savanorišką veiklą organizuojančios organizacijos rūpestis suteikė JST savanorystei didesnę prasmę**. Tuo tarpu apie pusę tyrime dalyvavusių jaunuolių neturėjo nuomonės, ar SVO turėjo vaidmenį siekiant kalbėti apie savanorystę bei kiek joje jaunuoliai galėjo kalbėti apie save. Galimai taip yra dėl to, kad tokių pokalbių SVO tarp organizacijos darbuotojų ir savanorių galėjo ir nebūti arba tokiems pokalbiams nebuvo poreikio.

Taip pat apylygiai pasiskirstė ir tai, kiek SVO buvo reikalinga išspręsti kylančias įtampas priimančioje organizacijoje: daugiau nei trečdaliui ji padėjo spręsti įtampas ir apie trečdaliui nepadėjo jų spręsti. Taigi savanorišką veiklą organizuojanti organizacija ne visais atvejais atlieka vaidmenį sprendžiant įtampas priimančioje organizacijoje. Visgi JST dalyviai nesutiko, kad ši organizacija buvo sunkiai pasiekama (nesutiko 60,9 proc. tyrime dalyvavusių JST dalyvių), o tai rodo jos prieinamumą komunikacijai savanorystės metu. Didesnė dauguma JST savanorių suprato savanorišką veiklą organizuojančios organizacijos poreikį JST metu, o trečdalis neturėjo nuomonės, ar ši organizacija savanorystės metu yra reikalinga.

9 Pav. Savanorišką veiklą organizuojančios organizacijos vertinimas (N=225, išraiška procentais)

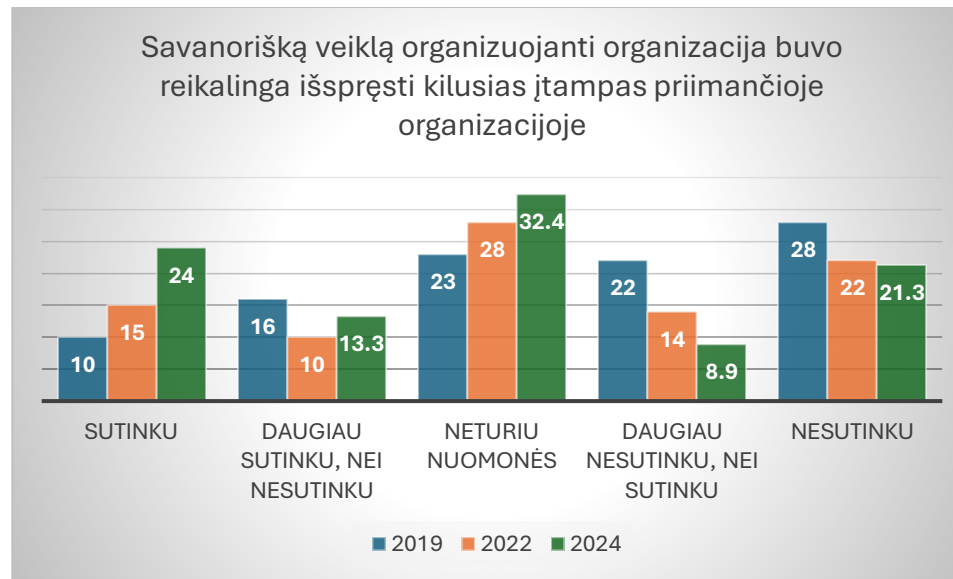
Lyginant šio tyrimo rezultatus su ankstesnių metų rezultatais matyti, kad SVO vertinimas išlieka panašus. Savanorišką veiklą organizuojanti organizacija ir toliau atlieka svarų vaidmenį įprasminant savanorystės patirtį ir JST dalyvių vertinimas yra panašus, kaip ir 2022 metais (2019 m. 45 proc., 2022 m. 56 proc., o 2024 m. 57,3 proc. sutiko su teiginiu: *Kadangi manimi rūpinosi savanorišką veiklą organizuojanti organizacija, savanorystė įgavo didesnę prasmę*). Taip pat iš esmės išlieka toks pats vertinimas, kiek šioje organizacijoje buvo lengviau išsikalbėti apie savanorystę (2024 m. sutiko 20 proc., 2022 m. – 20 proc., 2019 m. – 9 proc.). Visgi kito tai, kaip SVO buvo lengva kalbėti apie savo mokymąsi (su teiginiu *Buvo lengva kalbėti apie save, kadangi apie savo mokymąsi kalbėjau kitoje organizacijoje nei savanoriauau* 2024 m. sutiko 19,6 proc., 2022 m. sutiko 29 proc., 2019 m. sutiko 16 proc., 10 Pav.).

10 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Kaip ir ankstesnių metų tyrimuose, taip ir šiame JST dalyviai nesutiko, kad SVO buvo sunkiai pasiekama (su teiginiu *Savanorišką veiklą organizuojanti organizacija buvo sunkiai pasiekama* 2024 m. nesutiko 60,9 proc., 2022 m. nesutiko 74 proc. ir 2019 m. nesutiko 68 proc.) ar kad SVO nebuvo reikalinga (su teiginiu *Nesupratau, kam reikalinga dar viena organizacija, kurioje nesavanoriauju* 2024 m. nesutiko 60,9 proc., 2022 m. nesutiko 74 proc. ir 2019 m. nesutiko 68 proc.). Žinoma, matyti, kad lyginant su 2022 m. rezultatais, pastarųjų dviejų teiginių vertinimas 2024 m. yra sumažėjęs apie 10 procentų.

Apibendrinant galima teigti, kad 2022–2024 m. laikotarpiu nežymiai sumažėjo JST dalyvių vertinimas, kad SVO buvo galima lengviau kalbėti apie mokymąsi, nes tai buvo ne savanorystės veiklos organizacija (2024 m. sutiko 19,6 proc., 2022 m. sutiko 29 proc.) bei šiek tiek padidėjo abejonės, kam SVO reikalinga kaip dar viena organizacija, kurioje nesavanoriaujama (su teiginiu *Nesupratau, kam reikalinga dar viena organizacija, kurioje nesavanoriauju* 2020 m. sutiko 4 proc., o 2024 m. – 6,2 proc.; 2020 m. neturėjo nuomonės 31 proc., o 2024 m. – 37,8 proc.). Tuo tarpu šiek tiek paaugo vertinimas, kad SVO organizacija buvo reikalinga išspręsti kilusias įtampas priimančioje organizacijoje (su teiginiu *Organizacija, kurioje nesavanoriauau, buvo reikalinga išspręsti kilusias įtampas priimančioje organizacijoje* 2022 m. sutiko 15 proc., 2024 m. – 24 proc.).

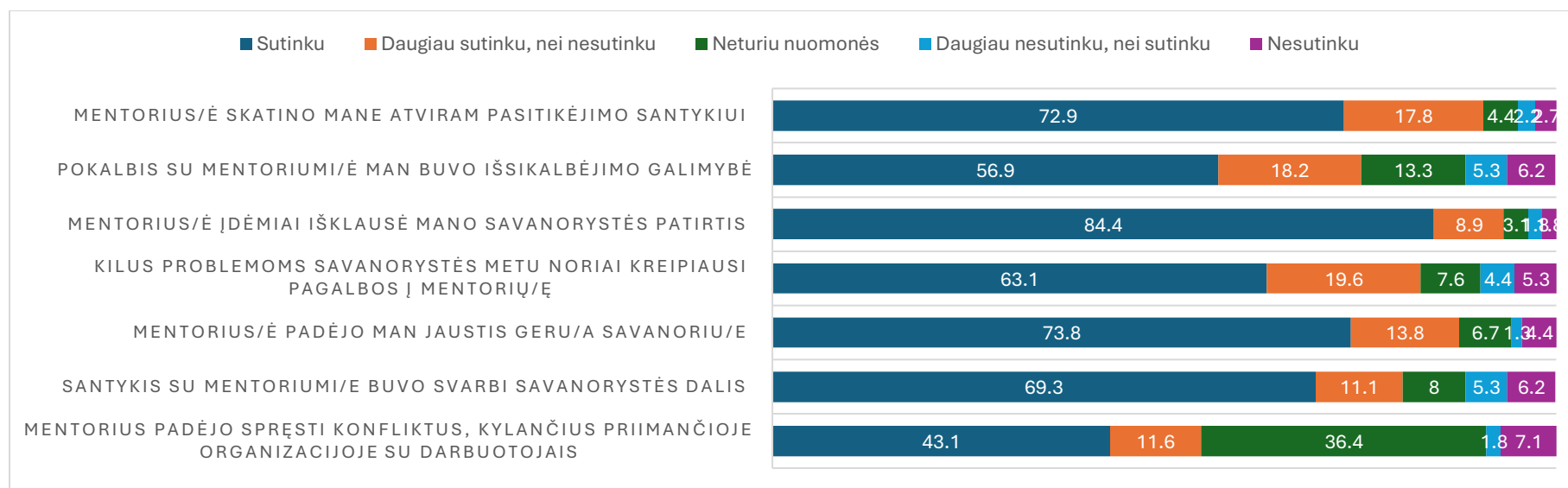

11 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Taigi SVO toliau atlieka svarbų vaidmenį suteikiant JST dalyviams savanorystės prasmės jausmą. Tuo tarpu šiek tiek sumažėjo SVO vaidmuo sudarant erdvę kalbėti apie save ir savo mokymąsi. SVO vaidmuo šiek tiek paaugo sprendžiant įtampas priimančioje organizacijoje.

4. MENTORIUS/Ė IR JO/S VAIDMUO

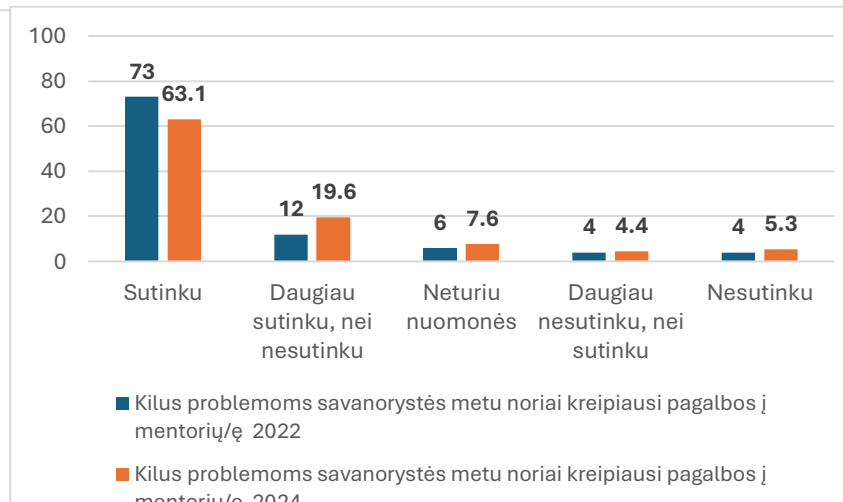
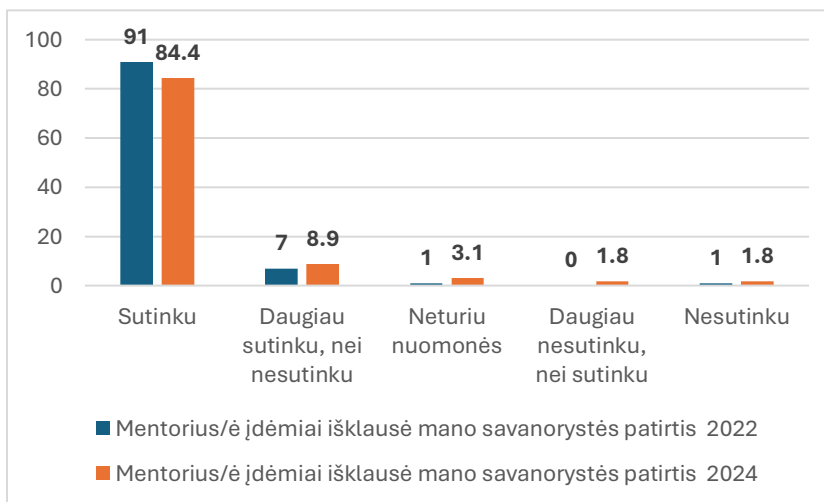
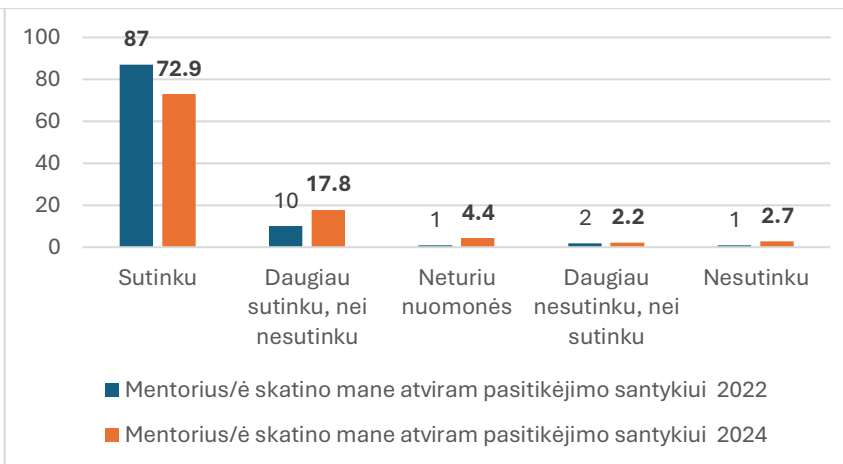
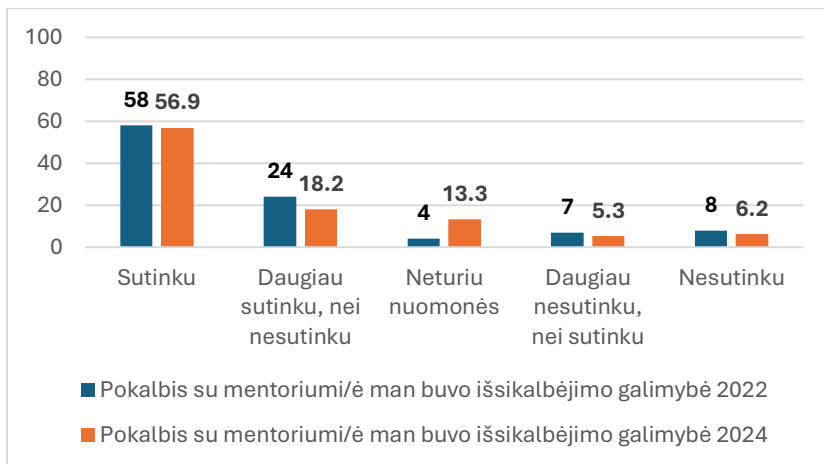
Bendrai žvelgiant į tyrimo rezultatus matyti, kad JST savanoriams mentorius/ės vaidmuo ir toliau yra labai svarbus šiose srityse: **mentorius/ės daug dėmesio skyrė įdėmiam JST savanorių patirties išklausymui** (84,4 proc.), **JST dalyviams padėjo jaustis geru/a savanoriu/e** (73,8 proc.), **skatino JST savanorį/ę atviram pasitikėjimo jausmui** (72,9 proc.). Taip pat santykis su mentoriumi/e dviem trečdaliams JST dalyvių (69,3 proc.) buvo svarbi savanorystės dalis. Mažiausia mentorius vaidmens svarba savanoriams priimančioje organizacijoje sprendžiant konfliktus. 36,4 proc. jaunuolių neturėjo nuomonės, ar mentorius/ė padėjo spręsti konfliktus priimančioje organizacijoje JST programos metu (12 Pav.).

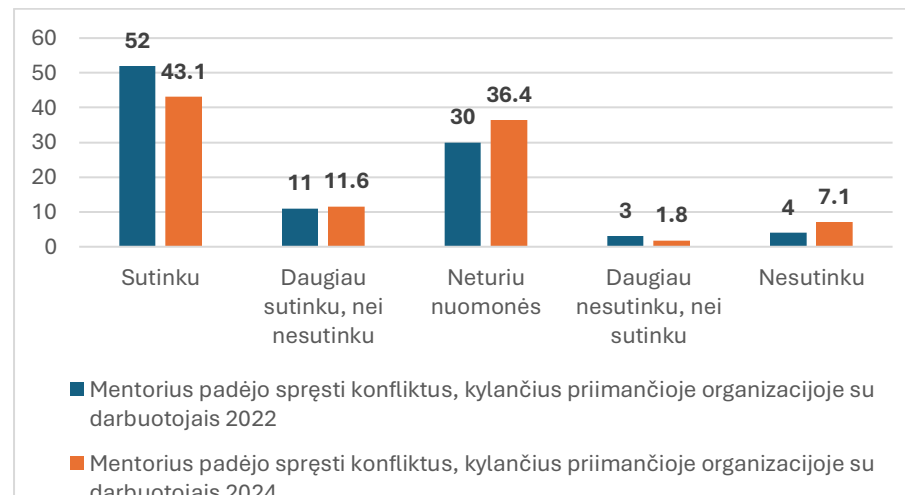
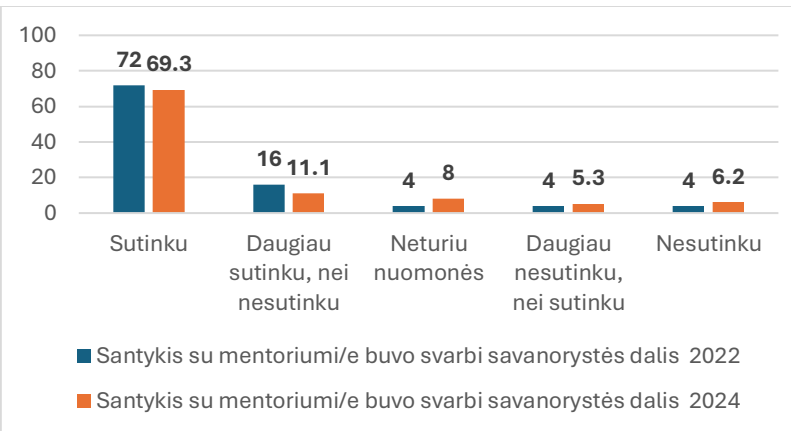
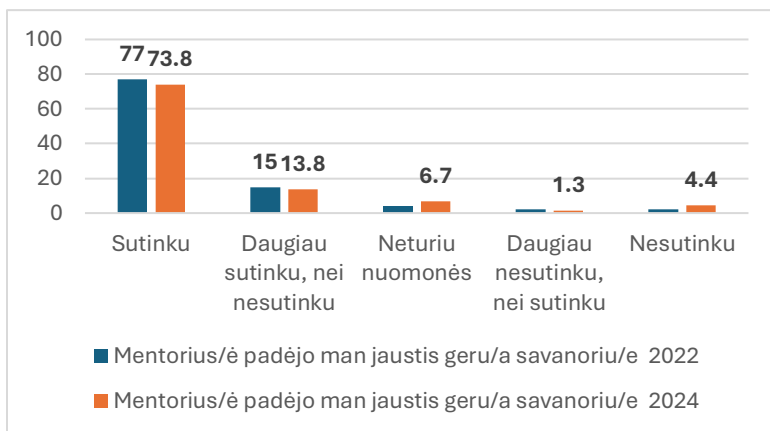

12 Pav. Mentorius vaidmens vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Lyginant su 2019 ir 2022 metų tyrimų rezultatais matyti, kad mentorius vaidmens svarba išsidėsto ta pačia seka: labiausiai mentorius/ės dėmesį skyrė įdėmiam JST savanorių patirties išklausymui (2024 m. – 84,4 proc., 2022 m. – 91 proc. ir 2019 m. – 71 proc.), JST dalyviams padėjo jaustis geru/a savanoriu/e (2024 m. sutiko 73,8 proc., 2022 m. – 77 proc. ir 2019 m. – 60 proc.) bei skatino JST savanorį/ę atviram pasitikėjimo jausmui (72,9 proc.), o santykis su mentoriumi/e dviem trečdaliams JST dalyvių (2024 m. sutiko 69,3 proc., 2022 m. – 72 proc. ir 2019 m. 64 proc.) buvo svarbi savanorystės dalis.

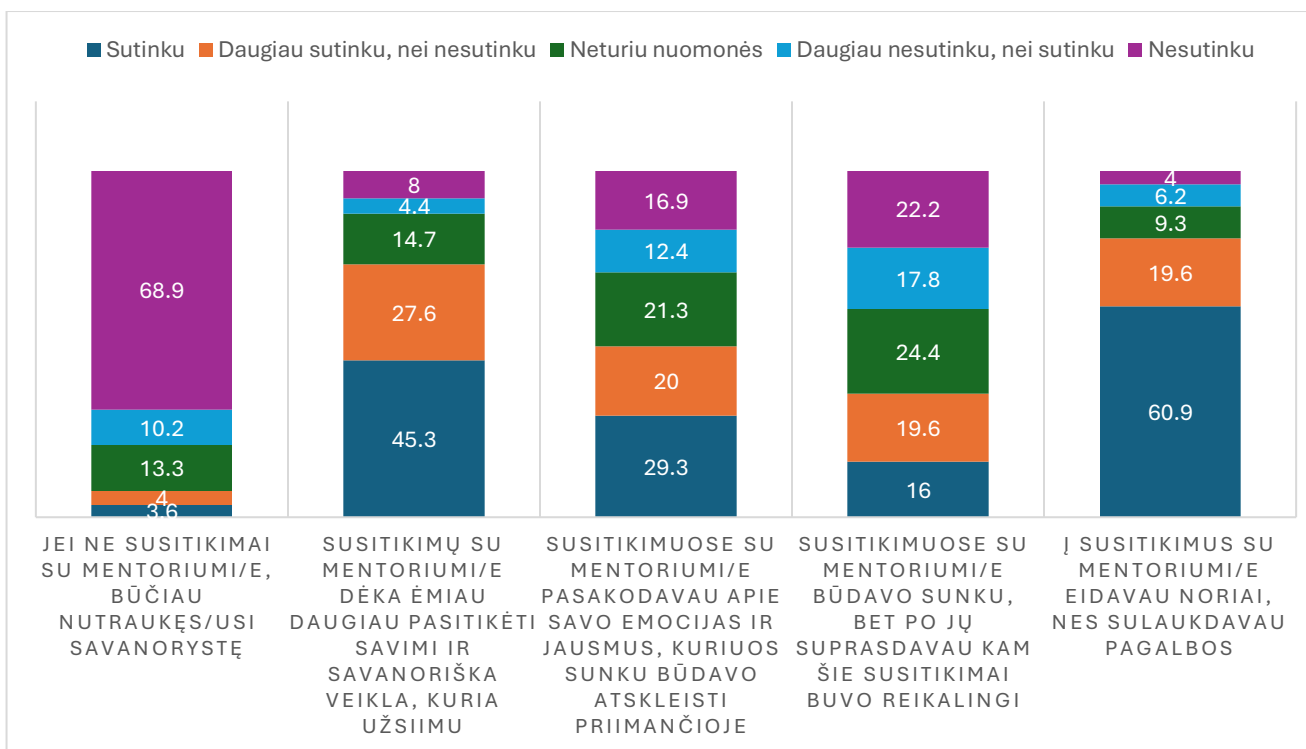
Lyginant šių ir 2022 metų tyrimo duomenis matyti, kad visuose klaustuose aspektuose mentoriaus vaidmuo nežymiai mažėjo. Vis dėlto vertinimo skirtumai nėra tokie ryškūs, kad būtų galima teigti esminius JST mentorių vaidmens pokyčius savanorystėje. Sumažėjimas ties kiekvienu vertintu teiginiu matyti žemiau pateiktuose grafikuose:

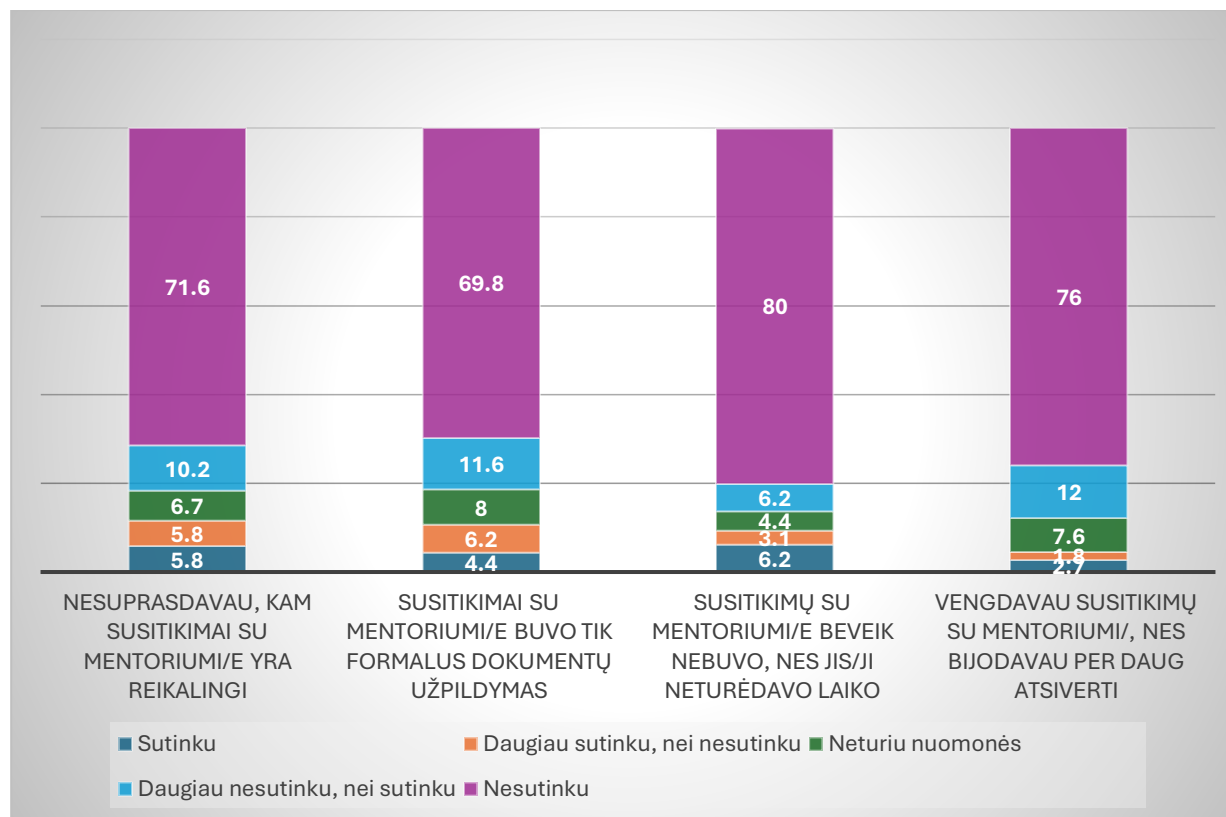
Susitikimai su mentoriumi/e

Kaip rodo 2024 m. tyrimo rezultatai, JST savanoriai susitikimai su mentoriumi/e buvo labiausiai svarbūs dėl to, kad **JST savanoriai galėdavo sulaukti pagalbos** (sutiko 60,9 proc. ir labiau sutiko 19,6 proc. jaunuolių). Taip pat daugiau kaip pusė tyrime dalyvavusių JST savanorių susitikimai su mentoriumi/e **skatino didesnę pasitikėjimą savimi** (45,3 proc. sutiko ir 27,6 proc. daugiau sutiko). Taip pat 2022–2024 m. laikotarpiu daugiau JST savanorių buvo likę mentoriumi/ei pasakoti apie savo emocijas ir jausmus. Savanorių vertinimas dėl susitikimų su mentoriumi/e sunkumo, bet tuo pačiu supratimo, kad jie prasmingi ir reikalingi pasiskirstė tolygiai – po trečdalį. Vis dėlto beveik 2/3 JST savanorių nesutiko, kad jei nebūtų susitikimų su mentoriumi/e, jis/ji būtų nutraukęs/usi savanorystę.

13 Pav. Susitikimų su savanoriais vertinimas (N= 225, procentinė išraiška)

Tyrimas taip pat atskleidė, kad susitikimai su mentoriumi/e JST programos metu yra svarbi savanorystės dalis. 2/3 ar daugiau tyrime dalyvavusių JST savanorių nesutiko, kad susitikimai buvo nereikalingi ar tik formalūs, susitikimų su mentoriumi/e savanoriai laukdavo.

14 Pav. Susitikimų su savanoriais vertinimas (N= 225, procentinė išraiška)

Lyginant su 2019 ir 2022 metų rezultatais, šių metų rezultatai apie mentorių ir savanorių susitikimus iš esmės panašūs ir keliose vietose nežymiai pakilo, tarkime, į susitikimus su mentoriumi/e buvo einama noriai (2024 m. 60,9 proc., 2022 m. – 53

proc. ir 2019 m. – 57 proc.) ar susitikimų dėka JST savanoriai pradėjo labiau pasitikėti savimi (2024 m. – 45,3 proc., 2022 m. – 40 proc. ir 2019 m. – 36 proc.).

Kalbėdami apie įsimintiniausias situacijas su mentoriumi/e, JST dalyviai labiausiai akcentavo situacijas, kuriose jie galėjo išsipasakoti, bei gaunamus patarimus bei palaikymą iš mentoriaus/ės. Taip pat JST savanoriai/ės labai vertino pokalbius su mentoriumi/e, kurie vykdavo netradicinėse erdvėse (pavyzdžiui, japoniškame sode) ir fokusavosi ne tik į savanorystės patirtis, pavyzdžiui, įsiminė pokalbiai apie knygas ir filmus. Taip pat JST dalyvių atsakymuose matyti, kad labiau įsimena gyvi susitikimai su mentoriumi/e ir vykstantys netradicinėje aplinkoje.

Kai pirmą kartą su mentore prisijungėme ir reikėjo atsakyti į tam tikrus klausimus, norint gauti ženkliuką. Tikriausiai labiau jaudinausi, negu rašant labai svarbų kontrolinį. Tačiau tik prisijungus mentorė pradėjo klausti, kaip sekasi, panašiai, ar kyla kokių sunkumu. Prašė papasakoti apie savanoriavimo patirtį. O aš galvoju, kad prisijungsiu, užduos kokius labai sudėtingus klausimus, kad net nežinosiu kaip atsakyti. Tai nuo to karto man labai patikdavo pokalbiai su mentore ir su nekantrumu jų laukiau.

Mentorė pakvietė savanorius susipažinimui bei riedlenčių treniruotei, kuomet visa komanda suartėjo bei patyrė naują sportą.

Labiausiai įsiminusi situacija buvo tada, kai viduryje savanorystės projekto jaučiau didžiulį stresą ir norėjau viską mesti. Nepamenu tikslios priežasties, kodėl taip norėjau pasielgti, bet tai atrodė neišvengiama. Savo mentorei išsipasakoju apie savo nusivylimą. Ji kantriai klausėsi mano rūpesčių ir padrąsino likti. Jos palaikymas ir įkvėpimas padėjo man ne tik užbaigti projektą, bet ir suprasti, kaip svarbu nepasiduoti susidūrus su iššūkiais.

Gyvam susitikime su mentore diskutavom apie komforto zonas, būtent ta diskusija labiausiai įsiminė ir taip pat paskutinis gyvas susitikimas, kuris vyko visiškai naujoje aplinkoje su nepažįstamais savanoriais, puikiai praleidau laiką.

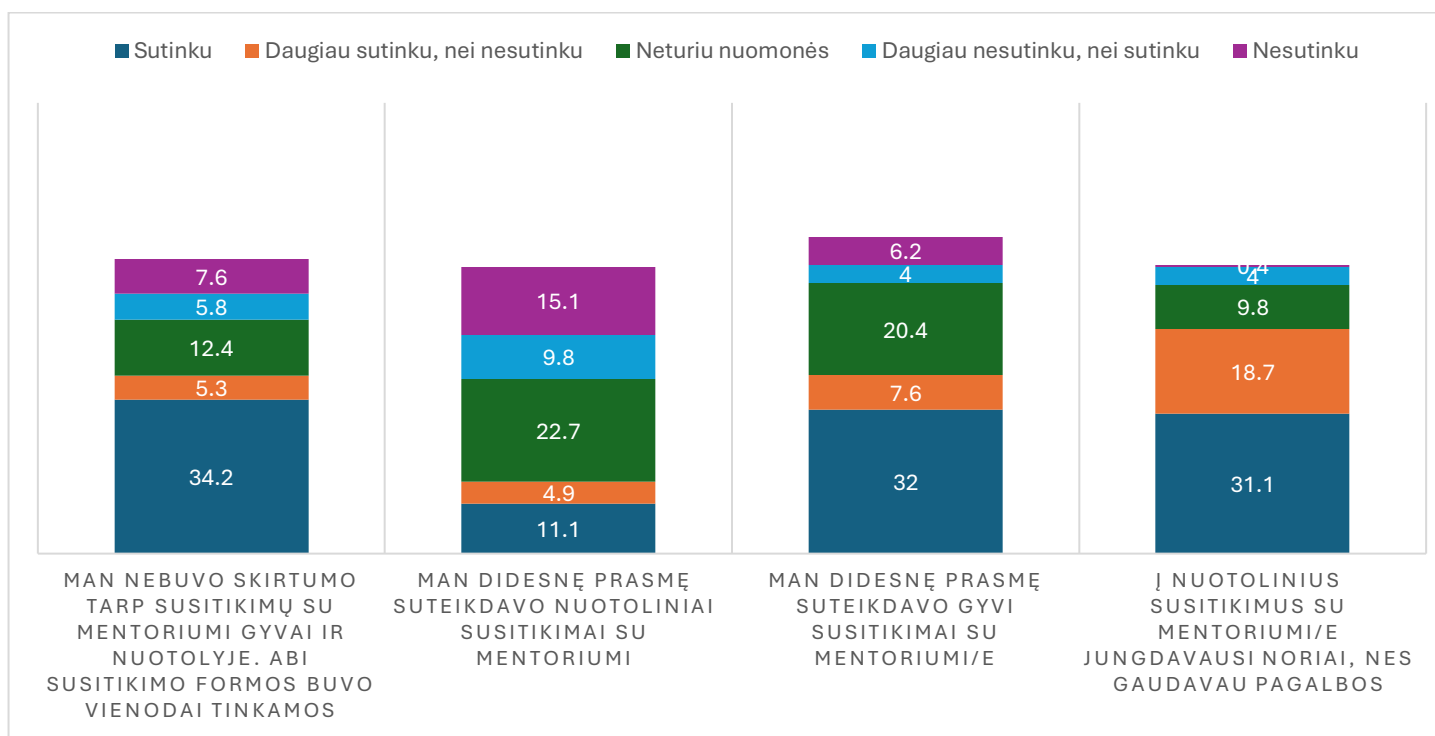
Mentorė buvo pakvietusi į savanorių-korepetorių mokymus. Pietų pertraukos metu kartu su mentore turėjau jaukų ir nuoširdų pokalbį. Geriau pažinau savo mentorę kaip žmogų.

Su organizacijos nariais bei mentoriumi plaukėme baidarėmis, ir turėjau progą neformaliai pabendrauti su mentoriumi bei kitais, susipažinome artimiau ir geriau įsiliejau į savanorių gretas.

Nuotoliniai susitikimai su mentoriumi/e

Apie trečdalį visų tyrime dalyvavusių JST savanorių neturėjo nuotolinių susitikimų su mentoriumi/e, todėl žemiau grafike matyti tik turėjusių nuotolinius susitikimus su mentoriumi/e savanorių vertinimas.

Kaip matyti iš rezultatų (Pav. 15), į nuotolinius susitikimus JST savanoriai jungdavosi noriai, nes sulaukdavo iš mentorių pagalbos. Tuo tarpu beveik pusei JST dalyvių neturėjo įtakos, ar susitikimai su mentoriumi/e vyko gyvai ar nuotoliu. Visgi lyginant nuotolinių ir gyvų susitikimų prasmę, matyti, kad JST savanoriai labiau vertina gyvus susitikimus su mentoriumi/e.

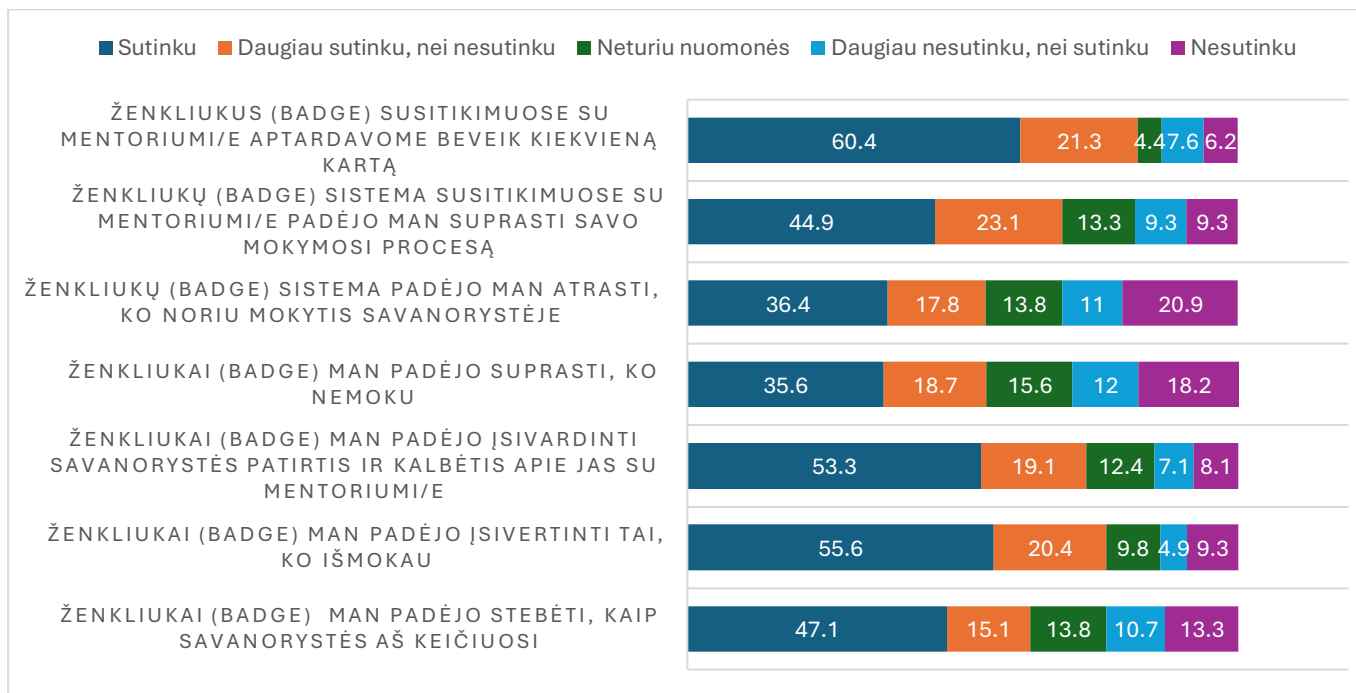

15 Pav. Nuotolinių susitikimų su mentoriumi/e vertinimas (N= 225, procentinė išraiška)

Lyginant 2022 m. ir 2024 m. tyrimų rezultatus matyti, kad JST savanorių vertinimas dėl nuotolinių susitikimų su mentoriumi/e yra gana panašus. Visgi mažiau savanorių 2024 m. teigiamai vertino, kad turėjo gyvus, o ne nuotolinius susitikimus su mentoriumi/e (su teiginiu *Man didesnę prasmę suteikdavo gyvi susitikimai su mentoriumi* 2022 m. sutiko 48 proc., o 2024 m. – 32 proc., o su teiginiu *Man didesnę prasmę suteikdavo nuotoliniai susitikimai su mentoriumi* 2022 m. sutiko 6 proc., o 2024 m. – 11,1 proc. JST dalyvių).

5. SKAITMENINIŲ ŽENKLIUKŲ SISTEMOS VERTINIMAS

Bendrai žvelgiant į 2024 m. tyrimo rezultatus matyti, kad skaitmeninių ženkliukų metodika pokalbiuose su mentoriumi/e yra integruojama gana dažnai ir 60,4 proc. JST dalyvių teigė, kad ženkliukus aptardavo beveik kiekvieno susitikimo su mentoriumi/e metu (Pav. 16).

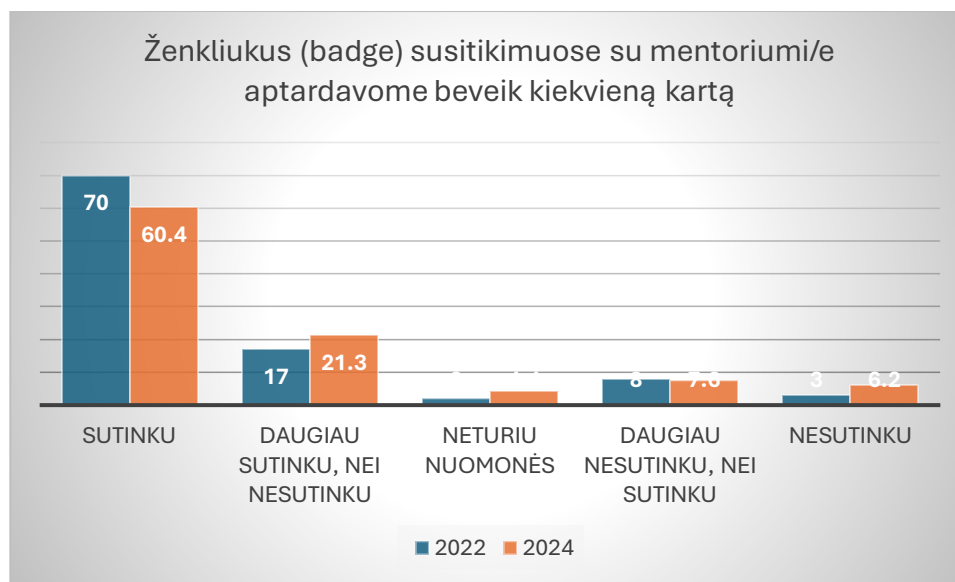

16 Pav. Skaitmeninių ženkliukų susitikimuose su mentoriumi/e vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Kalbant apie skaitmeninių ženkliukų naudą, matome, kad **daugiausiai jų integracija į pokalbius su mentoriumi/e padeda savanoriams įvardinti tai, ko jie išmoksta** (sutiko 55,6 proc. ir daugiau sutiko 20,4 proc.), **padeda įvardinti patirtis ir apie jas kalbėti su mentoriumi/e** (sutiko 53,3 proc. ir labiau sutiko 19,1 proc.), **pastebėti savanoriams, kaip jie/jos keičiasi** (47,1 proc. sutiko ir 15,1 proc. daugiau sutiko) **bei suprasti savo mokymosi procesą** (sutiko 44,9 proc. ir daugiau sutiko 23,1

proc.). Mažiausiai skaitmeniniai ženkliai JST savanoriams padėjo suprasti, ko norima mokytis savanorystėje. **Taigi ryškėja, kad skaitmeniniai ženkliai ir toliau labiau naudojami mokymosi įsivertinimui bei jau esamų išmokimų įvardijimui, o ne tolesnio mokymosi žingsnių planavimui** (tokia išvada daryta ir 2022 m. tyrime).

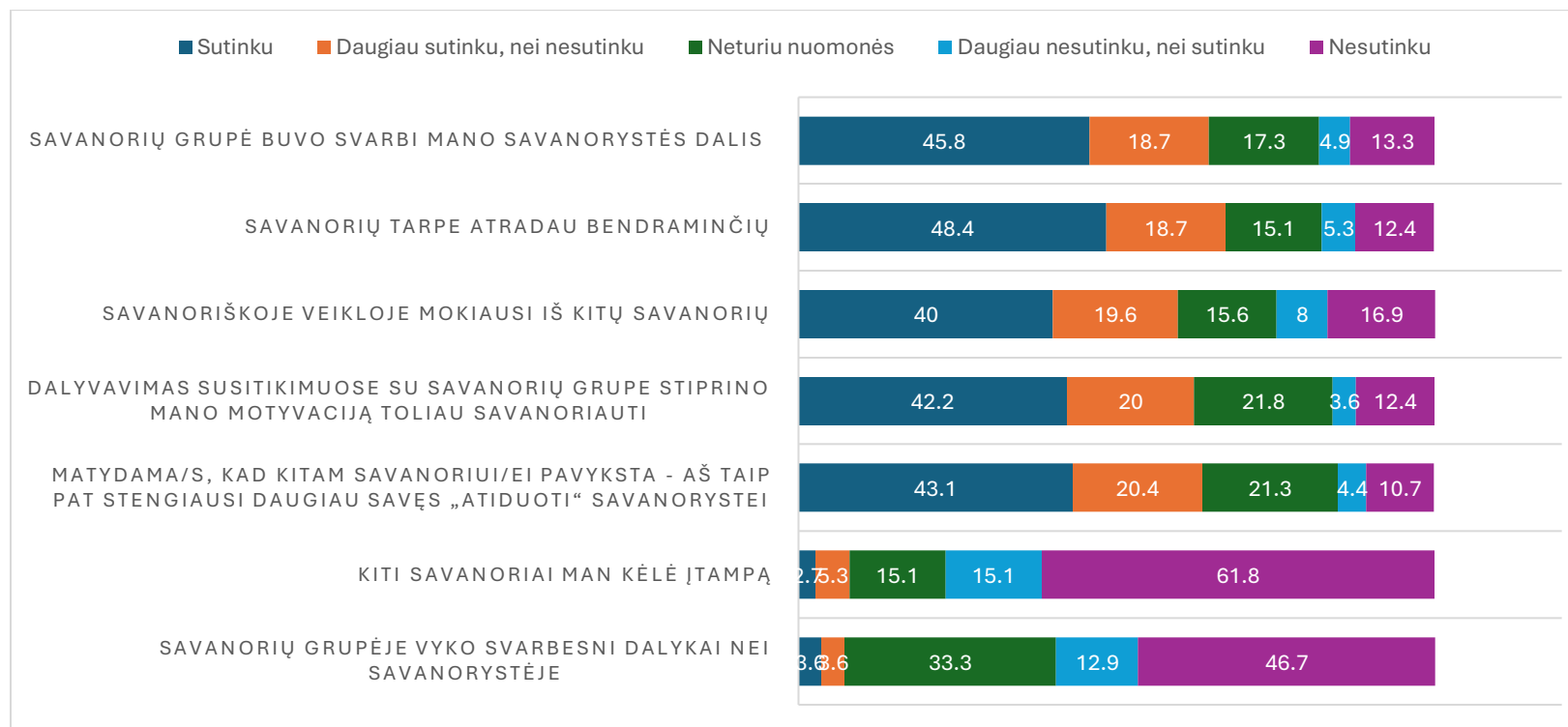
2024 ir 2022 metų tyrimų rezultatai skaitmeninių ženklų vertinimo aspektu iš esmės panašūs ir didelių pokyčių nėra matyti. Didžiausias pokytis matomas lyginant ženklų naudojimą susitikimuose su mentoriumi/e: **2022 m. 70 proc., o tuo tarpu 2024 m. 60,4 proc. JST savanorių sutiko**, kad ženkliai susitikimuose buvo naudojami beveik kiekvieną kartą. Tikėtina, kad skaitmeniniai ženkliai su mentoriumi 2022–2024 m. laikotarpiu buvo naudojami šiek tiek mažiau. Vis dėlto, tai nėra ypatingai didelis skirtumas, o priežastims išsiaiškinti reikėtų atskiro tyrimo.

17 Pav. 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

6. KITI SAVANORIAI IR JŲ VAIDMUO

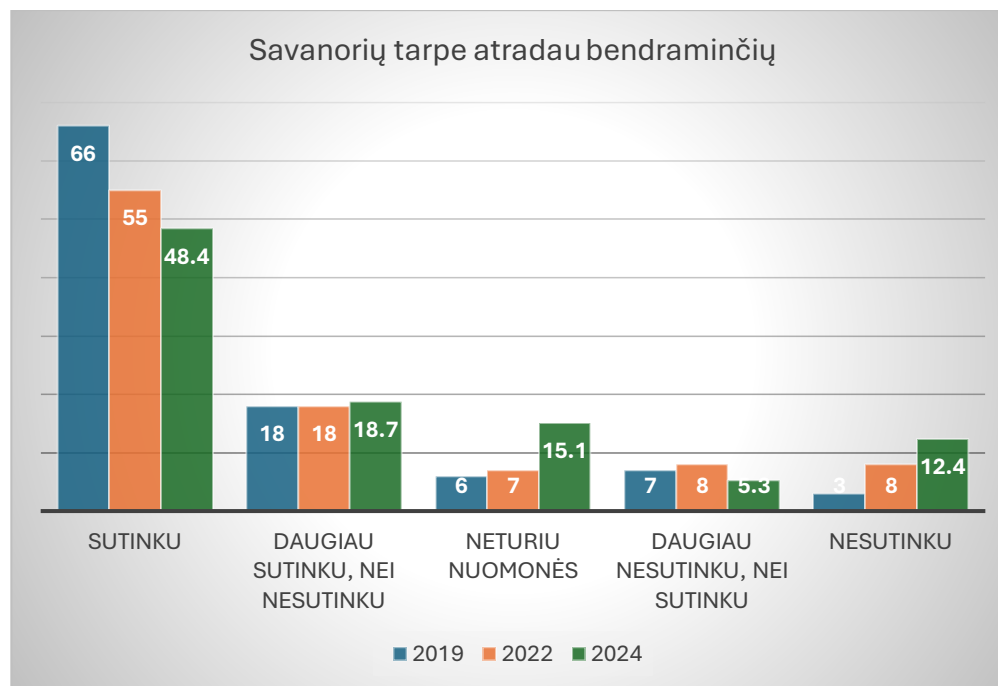
Beveik pusei tyrime dalyvavusių JST dalyvių kiti savanoriai buvo svarbi savanorystės dalis (sutiko 45,8 proc. daugiau sutiko 18,7 proc.) **bei tarp jų galėjo rasti bendraminčių** (sutiko 48,4 proc., daugiau sutiko 18,7 proc.). Taip pat susitikimai su savanorių grupe daugiau nei pusei tyrime dalyvavusių dalyvių stiprino motyvaciją toliau savanoriauti; kiti savanoriai buvo tam tikras mokymosi šaltinis. JST dalyviai nesutiko, kad kiti savanoriai kėlė įtampą (nesutiko 61,8 proc. ir labiau nesutiko 15,1 proc.). Tuo tarpu apie pusė savanorių nesutiko su teiginiu, kad savanorių grupėje vyksta svarbesni dalykai nei savanorystėje (18 Pav.).

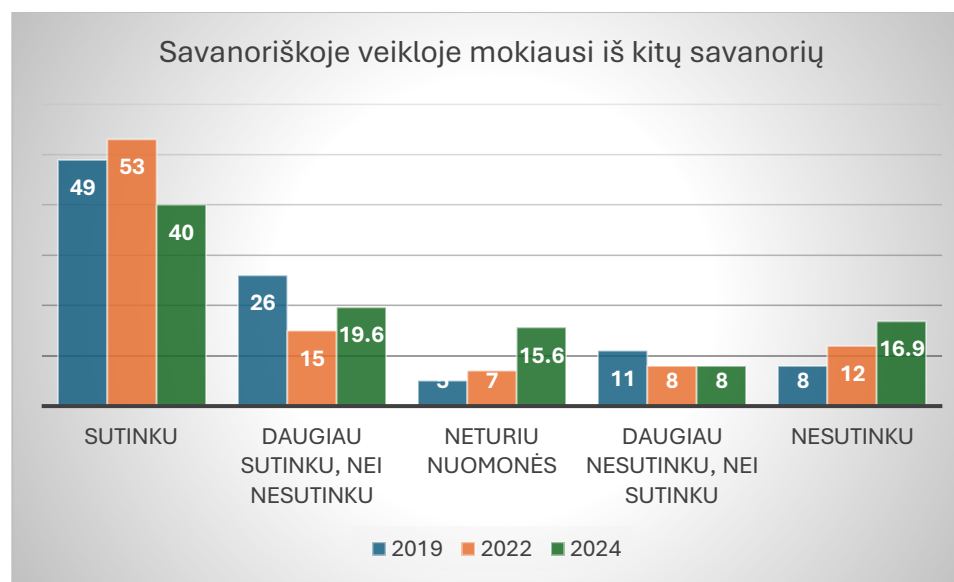
18 Pav. Kitų savanorių vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Lyginant su 2019 m. ir 2022 m. rezultatais toliau matomas JST savanorių įtakos vieni kitiems ir mokymosi procesui mažėjimas (18 ir 19 Pav.). **Toliau mažėjo vertinimas, kad savanorių tarpe galima rasti bendraminčių** (2019 m. – 66 proc., 2022 m. – 55

proc., 2024 m. 48,5 proc. sutiko). **Taip pat sumažėjo vertinimas, kad savanoriškoje veikloje mokomasi iš kitų savanorių** (2019 m. – 49 proc., 2022 m. – 53 proc. 2024 m. 40 proc. sutiko su teiginiu).

19 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

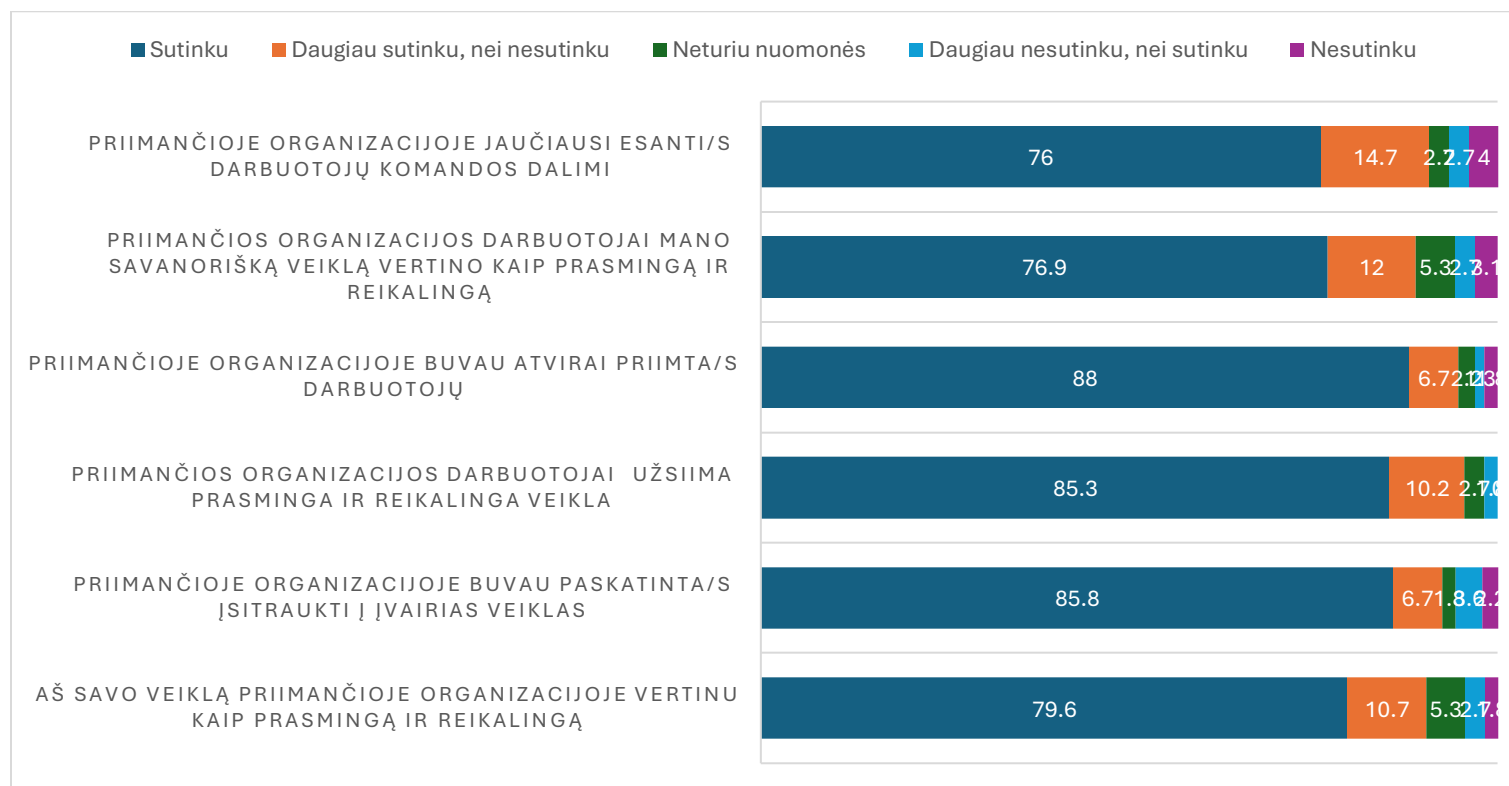

20 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Visgi reikėtų atkreipti dėmesį tai, kad lyginant su ankstesnių tyrimų rezultatais, išaugo savanorių, neturinčių nuomonės dėl kitų savanorių vertinimas (kai kur daugiau nei 10 proc., Pav. 19 ir 20). Tikėtina, kad taip yra dėl to, jog didesnė dalis savanorių su kitais savanoriais nesusitinka arba organizacijose jų nėra, todėl ir negali įvertinti šių aspektų. Tai matyti ir iš savanorių atsakymų dėl įsimintinų situacijų su kitais savanoriais – dauguma minėjo, kad savanoriavo vienas/a ir įsimintinų situacijų neturi. Taigi dėl šios priežasties gali vykti savanorių įtakos vieni kitiems ir mokymosi procesui mažėjimas.

7. PRIIMANTI ORGANIZACIJA IR JOS DARBUOTOJAI

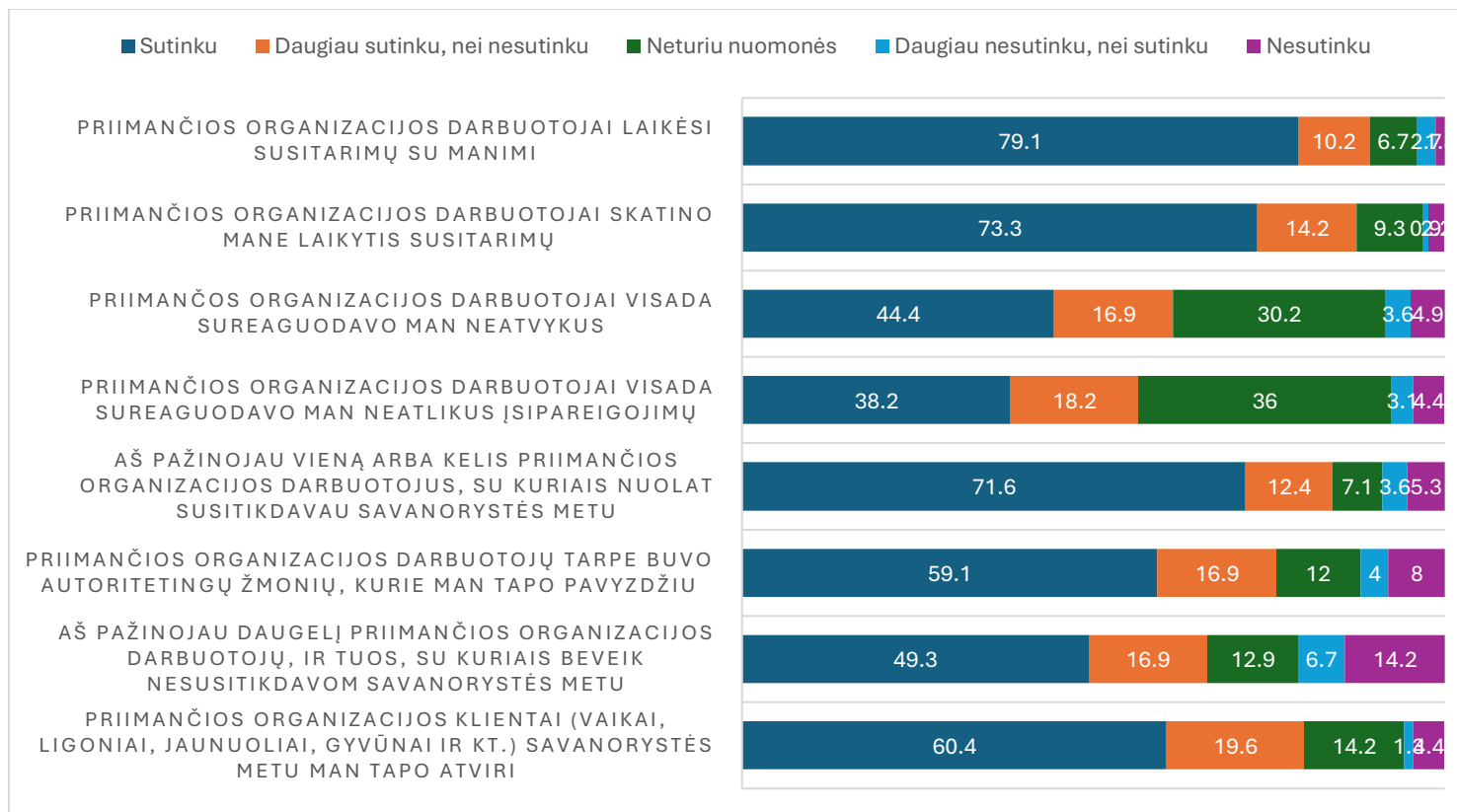
2024 m. tyrimas parodė, kad dauguma JST dalyvių 2022–2024 m. laikotarpiu savo veiklą priimančiose organizacijose vertino kaip prasmingą (sutiko 79,6 proc. ir daugiau sutiko 10,6 proc.) bei jautėsi priimančių organizacijų dalimi (sutiko 76 proc. ir daugiau sutiko 14,7 proc.). Daugiau kaip 85 proc. JST savanorių taip pat vertino, kad darbuotojai užsiima prasminga ir reikalinga veikla bei jautėsi priimti organizacijos darbuotojų.

21 Pav. Priimančios organizacijos ir darbuotojų vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

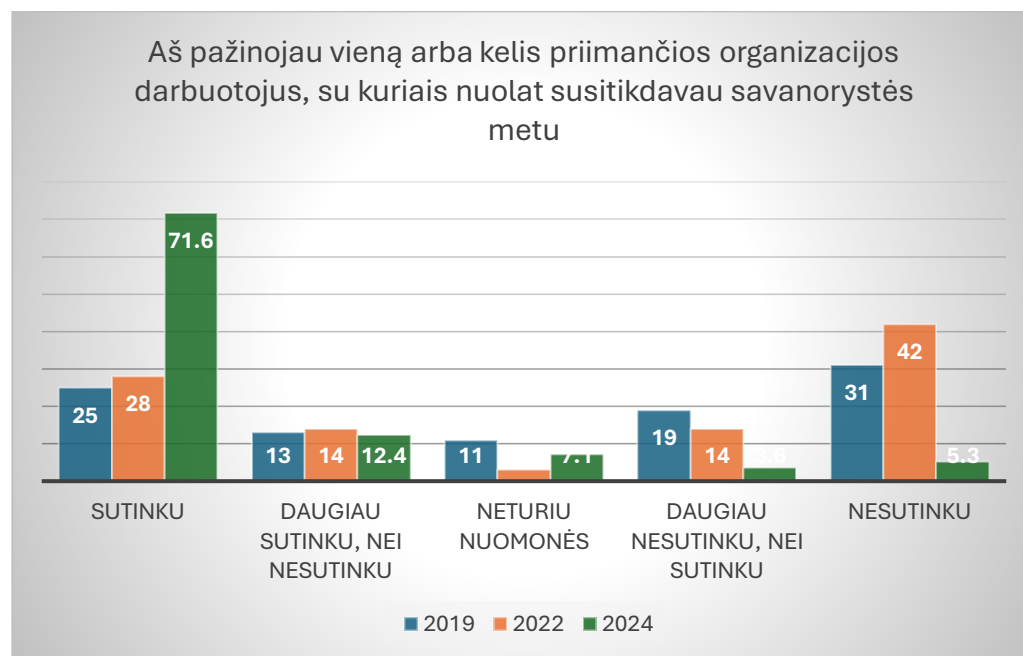
Kalbant apie JST savanorių ir darbuotojų santykį, išryškėjo, kad **JST metu priimančios organizacijos darbuotojai laikėsi susitarimų su didžiąja dauguma JST savanorių** (sutiko 79,1 proc. ir daugiau sutiko 10,2 proc.) **bei tuo pačiu JST savanorius**

skatino jų laikytis (sutiko 73,3 proc. ir daugiau sutiko 14,2 proc.). Daugiau kaip 2/3 savanorių JST metu jautėsi pažįstantys bent kelis darbuotojus, su kuriais nuolatos susitikdavo, o daugiau nei pusei tyrime dalyvavusių JST savanorių darbuotojai tapo pavyzdžiu. Taip pat 2/3 savanorių priimančios organizacijos klientai tapo atviri. Bendrai žvelgiant į visus duomenis matyti, kad santykis su darbuotojais yra pozityvus, palaikantis ir paskatinantis (22 Pav.). Lyginant šių teiginių vertinimą su 2022 m. tyrimo duomenimis, jie išlieka labai panašūs, jokių ryškesnių pokyčių iš esmės nematyti.

22 Pav. Priimančios organizacijos ir darbuotojų vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Lyginant su ankstesnių metų duomenimis, taip pat matyti, kad ryškiai išaugo JST dalyvių vertinimas, jog pažinojo bent vieną ar kelis darbuotojus, su kuriais jie/jos savanorystės metu nuolat susitikdavo (2019 m. sutiko 25 proc., 2022 m. – 28 proc., o 2024 m. – 71,6 proc.).

23 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Visgi šiek kiek sumažėjo darbuotojų kaip pavyzdžio vertinimas tarp JST dalyvių (2019 m. sutiko 55 proc., 2022 m. sutiko 66 proc. ir 2024 m. sutiko 59,1 proc. JST savanorių). Šiek tiek sumažėjo ir priimančios organizacijos darbuotojų skatinimas laikytis susitarimų (2019 m. sutiko 67 proc., 2022 m. – 82 proc., o 2024 m. – 73,3 proc. JST dalyvių).

Kalbėdami apie įsimintiniausias patirtis su priimančios organizacijos darbuotojais, JST dalyviai/ės labiausiai akcentavo konkrečias situacijas, kai jautė darbuotojų palaikymą ir pagarbą bei jautėsi darbuotojų komandos dalimi. Taip pat savanoriams/ėms buvo svarbu turėti bendras veiklas su darbuotojais, už kurias savanoriui/ei buvo padėkojama. Tarkime:

Labiausiai įsiminusi situacija buvo tada, kai priimančios organizacijos darbuotojai surengė padėkos popietę visiems savanoriams. Jie paruošė šiltą ir jaukią atmosferą su dovanėlėmis ir nuoširdžiais padėkos žodžiais. Šis gestas man parodė, kaip svarbu vertinti ir pripažinti kiekvieno indėlį, ir sustiprino mano ryšį su organizacija. Tą dieną jaučiausi tikrai vertinama ir supratau, kad mano darbas ten buvo reikšmingas.

Kaip prieš Kalėdas visa organizacijos komanda ėjo į boulingą ir pakvietė ir mane. Jaučiausi labai smagiai, kad jie mane laiko komandos dalimi.

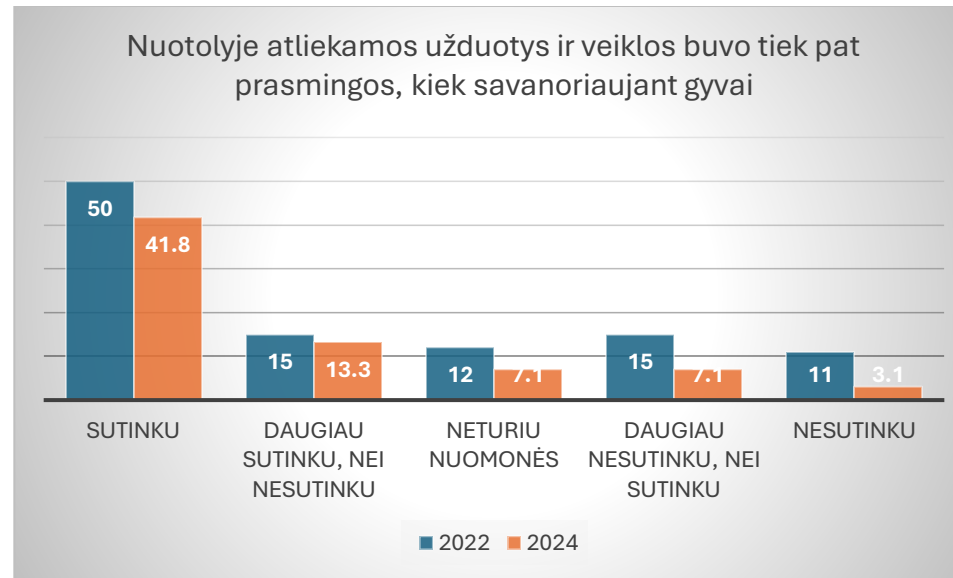
Vienas iš darbuotojų mokė dirbti video montavimo programa ir buvo šalia beveik viso montavimo proceso metu. Tai buvo mano paskutinis pagrindinis darbas, todėl labai įsiminė ta pagalba kylant klausimams ir sunkumams.

Organizacijos darbuotojai ir kiti savanoriai atėjo palaikyti manęs šimtadienio šventėje, taip pat Kalėdinės dekoracijos darymas, turėjome sulytuoti 700+ led lempučių, tad daug smagių vakarų praleidom visi kartu.

Veiklos priimančioje organizacijoje nuotoliniu būdu

Apie trečdalį (28 proc. visų JST dalyvių) neturėjo veiklų nuotoliniu būdu. Tuo tarpu iš nuotolines veiklas priimančiose organizacijose vykdžiusių JST dalyvių beveik pusė (41,8 proc. sutiko ir 13,3 proc. daugiau sutiko) teigė, kad nuotolinės veiklos buvo tiek pat prasmingos, kaip ir savanoriaujant gyvai. JST savanoriai nesutiko, kad nuotoliu atliekamos užduotys kelia nepasitenkinimą (nesutiko 48,4 proc.) bei nesutiko, kad nuotolinės veiklos yra prasmingesnės nei veiklos gyvai (nesutiko 48,4 proc.).

Lyginant su 2022 m. tyrimo rezultatais matyti (Pav. 24), kad sumažėjo JST dalyvių vertinimas dėl to, jog nuotolinės veiklos buvo tiek prasmingos, kiek ir savanoriaujant gyvai (2022 m. sutiko 50 proc., o 2024 m. – 41,8 proc.).

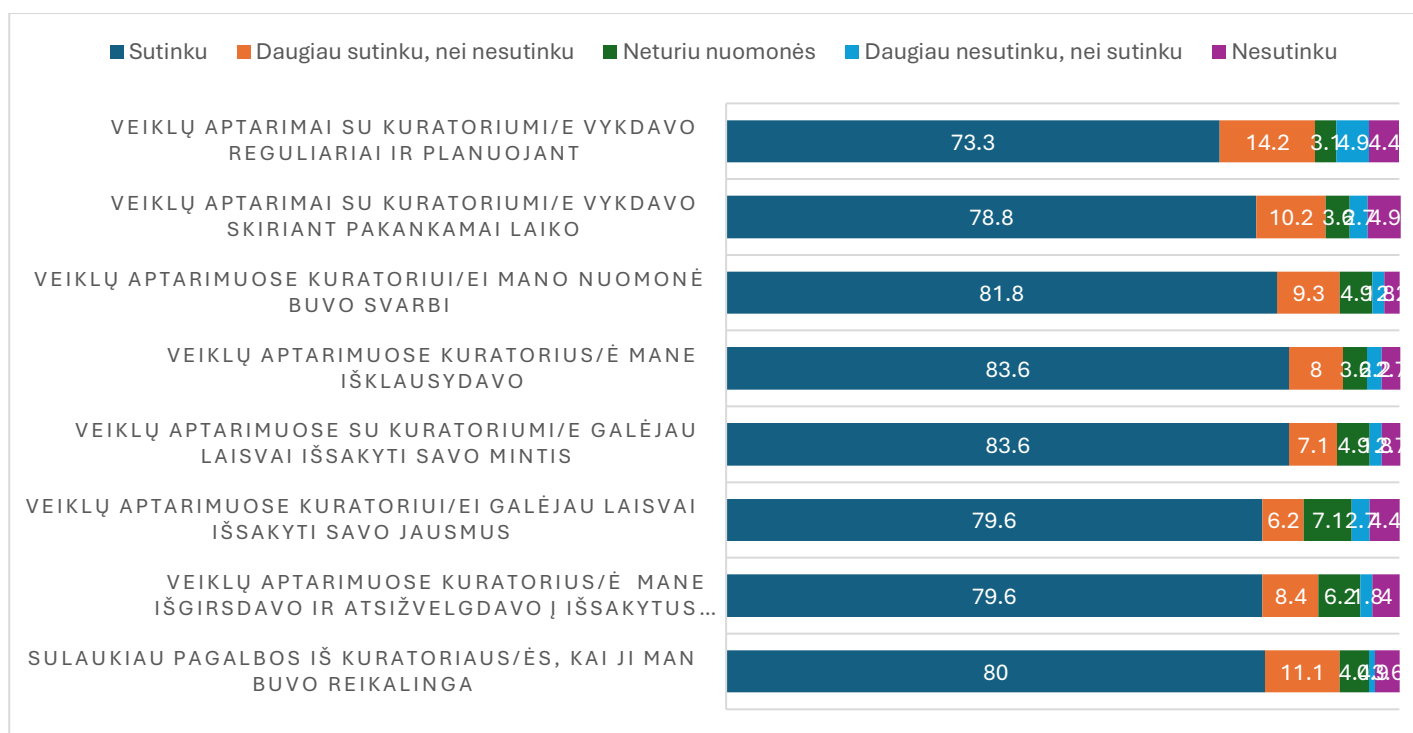

24 Pav. 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Taip pat šiek tiek sumažėjo vertinimas, kad nuotoliu atliekamos veiklos prasmingesnės nei gyvai (2022 m. nesutiko 55 proc., o 2024 m. – 48,4 proc.).

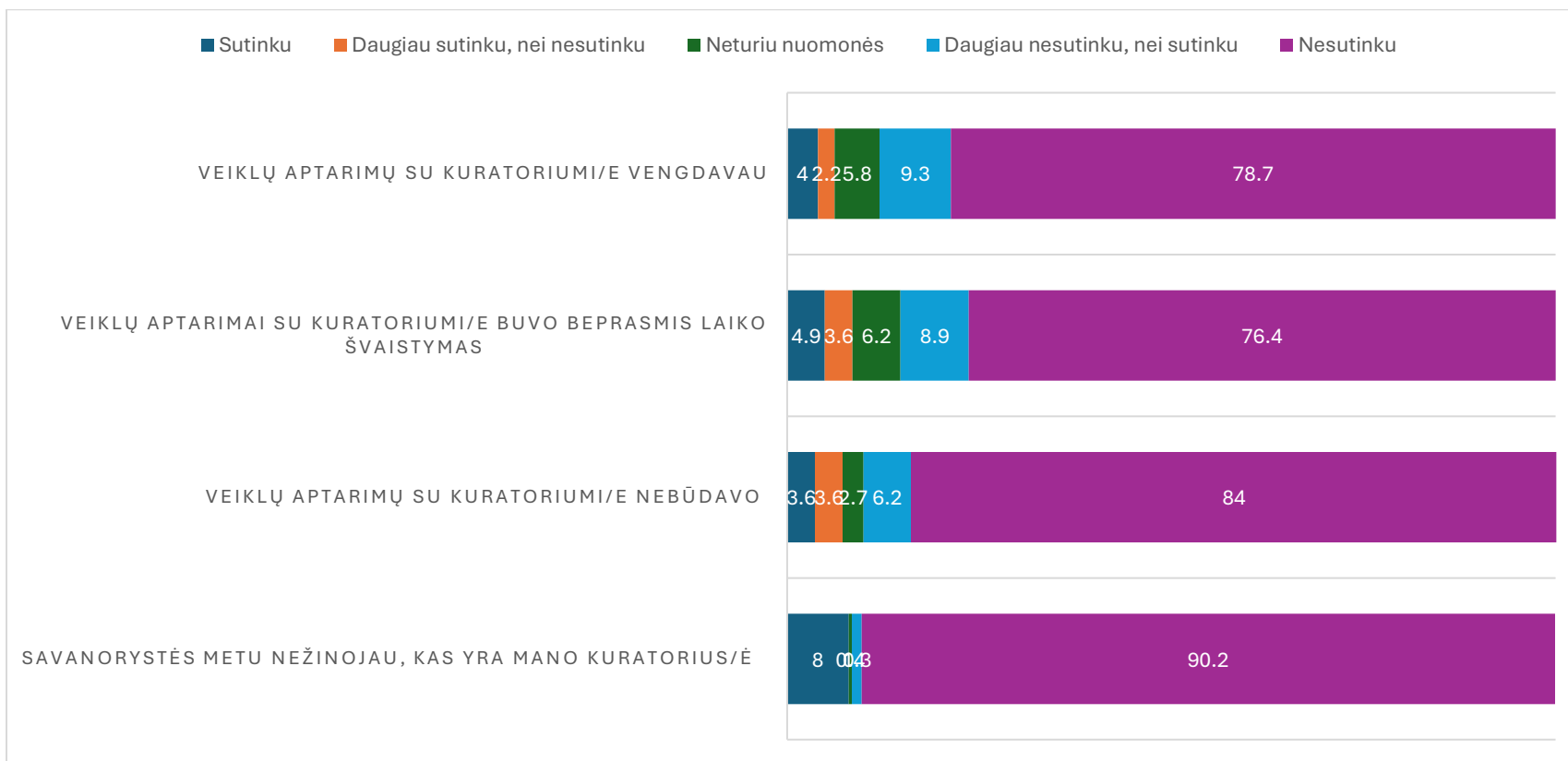
8. KURATORIUS/Ė IR JO/S VAIDMUO

2024 m. tyrimo rezultatai atskleidė, kad veiklų aptarimai su kuratoriumi/e JST programoje yra svarbi bei reguliari savanorystės dalis, kuri yra pozityvi, motyvuojanti ir skatinanti JST savanorius veikti patirtis (73,3 proc. sutiko, kad veiklų aptarimai buvo reguliarūs ir planuojami bei 78,8 proc. sutiko, kad jiems buvo skiriama pakankamai laiko). **Labiausiai veiklų aptarimuose su kuratoriumi/e tiriamieji jautėsi išklaustyti bei galėjo išsakyti savo mintis** (abiem atvejais sutiko 83,6 proc.), **jautė, kad jų nuomonė kuratoriui yra svarbi** (sutiko 81,8 proc.). Didžioji dauguma JST savanorių taip pat jautė sulaukiantys kuratorių pagalbos, kai ji buvo reikalinga. Lyginant šio tyrimo rezultatus su 2019 m. ir 2022 m. rezultatais, vertinimai yra panašūs ir beveik niekuo nesiskiria nuo 2022 m. JST dalyvių vertinimo dėl aptarimų su kuratoriais.

25 Pav. Veiklų aptarimų su kuratoriumi/e vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Tyrimo rezultatai parodė, kad JST dalyviams iššūkių dėl veiklų aptarimų su kuratoriumi/e iš esmės nekilo ir jie/jos juose noriai dalyvaudavo (26 Pav. žemiau). Kaip ir 2019 m. ir 2022 m. tyrimų rezultatai, taip ir šio tyrimo duomenys rodo, kad didžioji dauguma JST dalyvių iš esmės nevengė veiklų aptarimų su kuratoriumi/e bei nemanė, kad tai laiko švaistymas. **Svarbu pastebėti, kad lyginant su 2022 m. duomenimis, mažiau savanorių JST metu nežinojo, kas yra jo/s kuratorius** (2022 m. su teiginiu *Nežinau, kas yra mano kuratorius* nesutiko 82 proc. JST tyrimo dalyvių, o 2024 m. –90,2 proc.).

26 Pav. Veiklų aptarimų su kuratoriumi/e vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

Šio tyrimo duomenys atskleidžia, jog ir toliau JST savanoriai/ės labai pasitiki kuratoriumi/e, neabejoja susitikimų svarba ir užtikrintai žino, kas yra jų kuratorius/ė. Taip pat veiklų aptarimai su kuratoriumi/e vyko reguliariai ir sklandžiai. Tikėtina, kad dėl to lyginant su 2022 m. tyrimo duomenimis, daugiau JST dalyvių žinojo, kas yra jo/jos kuratorius/ė.

JST dalyviams dalijantis įsimintiniausiu įvykiu savanorystės su kuratoriumi/e metu išryškėjo, kad jaunuoliai ypatingai vertina bendras veiklas, atliekamas kartu su kuratoriumi/e. Taip pat jaunuoliai labai vertina kuratoriaus/ės išreiškiamą susidomėjimą savanoriu/e, rūpestį veiklų metu arba susitikimuose nuo pat pirmos iki paskutinės dienos. Savanoriai/ės taip pat vertina veiklų planavimą kartu su kuratoriumi/e. Tarkime:

Paprasčiausia pagalba įvairiais klausimais, ypač savanorystės pradžioje, kai jaučiausi keistokai.

Pirmasis pokalbis, kai kuratorė maloniai pristatė įstaigą, kurioje atlikau savanorystę.

Labiausiai įsiminusi situacija buvo tada, kai kartu su kuratore suorganizavome didelę edukacinę dieną vaikams. Kuratorė rūpestingai planavo visą renginį, užtikrino, kad būtų įdomių ir naudingų veiklų, o renginio metu aktyviai dalyvavo, bendraudama su vaikais ir motyvuodama juos. Ši patirtis parodė, kokią didelę įtaką gali turėti gerai organizuota savanorystės veikla ir nuoširdus vadovo darbas.

Su kitais organizacijos nariais ir kuratore dalyvavau žygyje partizanų keliais, kur gidė pristatė krašto istoriją. Patiko neformalus bendravimas ir prasminga kelionė. Taip pat patiko kartu su kuratore bei kitais kraustyti biurą, nes buvo smagių pokalbių ir istorijų bei artimesnio bendravimo nei renginių ir veiklų metu.

Liepos 1ąją dieną važiuoju į globojančių šeimų festivalį, ir mes su dar viena savanore be pertraukų dirbom dvi su pusę valandos. Tai mūsų kuratorius pats pasisiūlė padirbti, kad mes pailsėtume.

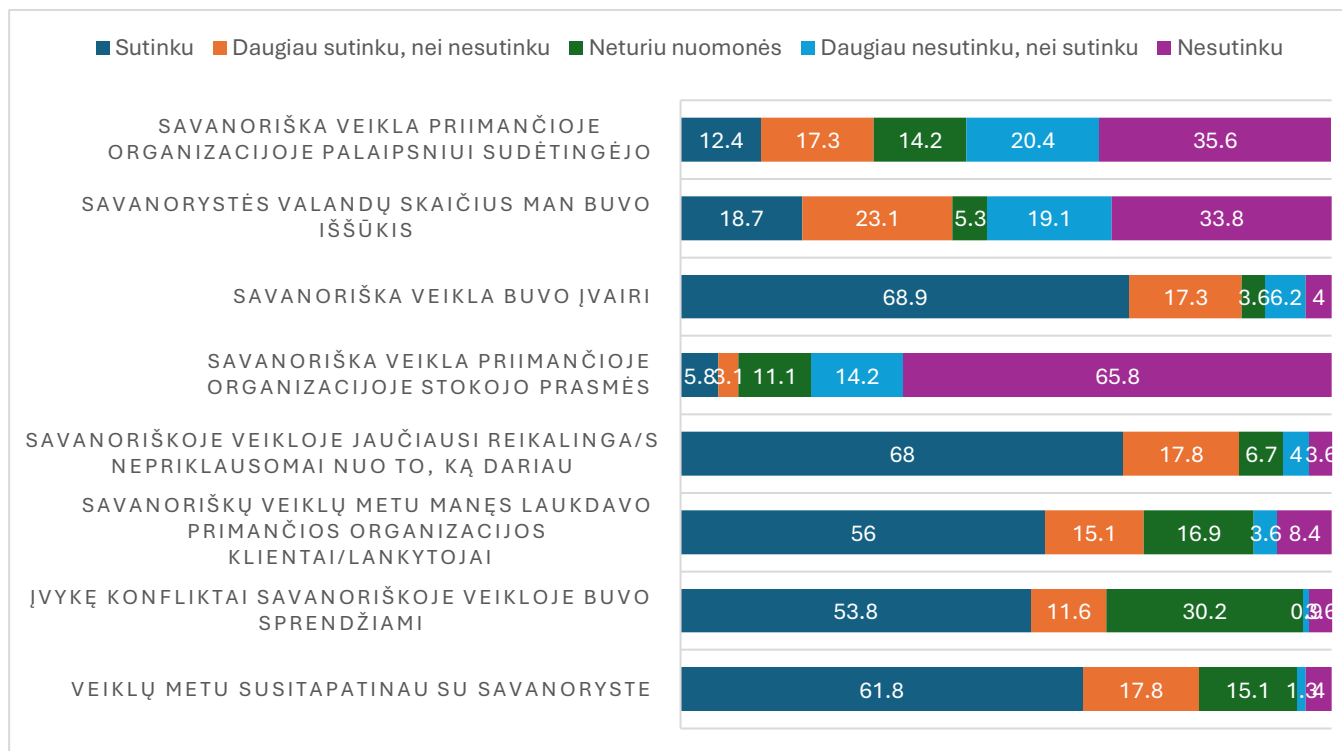
Paskutinis susitikimas bibliotekos (savanorystės vieta) kavinukėje, apsikeitimas linkėjimais ir pastebėjimas. Gavau be galo daug palaikymo bei gražių žodžių iš savo kuratorės.

Geriausiai atsimenu JST pažymėjimo įteikimą, tuo metu vyko mieste šventė. Pro žmonių tarpelį pamačiau moterį panašią į mano kuratorę ateinančią su puokšte. Nežinojau kaip jaustis, nes aš niekam neprasitariau apie pažymėjimo įteikimą. Kai nulipau nuo

*scenos su pažymėjimu, mano kuratorė priėjo prie manęs ir įdavę puokštę su linkėjimais nuo kitų organizacijos darbuotojų.
Bandžiau neverkti, bet neišėjo.*

9. VEIKLŲ ATLIKIMAS PRIIMANČIOJE ORGANIZACIJOJE

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad **dauguma 2022–2024 m. laikotarpiu tyrime dalyvavusių JST dalyvių jautėsi reikalingi savanoriškoje veikloje nepaisant to, kokias veiklas atliko** (sutiko 68 proc. ir daugiau sutiko 17,8 proc.), **susitapatino su savanoryste** (sutiko 61,8 proc. ir daugiau sutiko 17,8 proc. JST dalyvių), **jų veikla nestokojo prasmės**. Taip pat daugiau kaip pusė tyrime dalyvavusių JST savanorių jautė, kad jie buvo svarbūs organizacijų klientams/lankytojams. Anot 2/3 JST savanorių, kylantys konfliktai priimančioje organizacijoje buvo sprendžiami (sutiko 53,8 proc. ir daugiau sutiko 17,8 proc.). **Tuo tarpu savanoriškų veiklų sudėtingėjimo atžvilgiu JST dalyvių nuomonė pasiskirstė**: trečdaliui ji palaipsniui sudėtingėjo (12,4 proc. sutiko, 17,3 proc. labiau sutiko), o kita dalis neturėjo nuomonės (14,2 proc.) arba veikla nesudėtingėjo (35,6 proc. nesutiko). Savanorystei skiriamos valandos buvo iššūkis kiek daugiau nei trečdaliui savanorių (sutiko 18,7 proc., labiau sutiko 23,1 proc.).

27 Pav. Savanorystės priimančioje organizacijoje vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

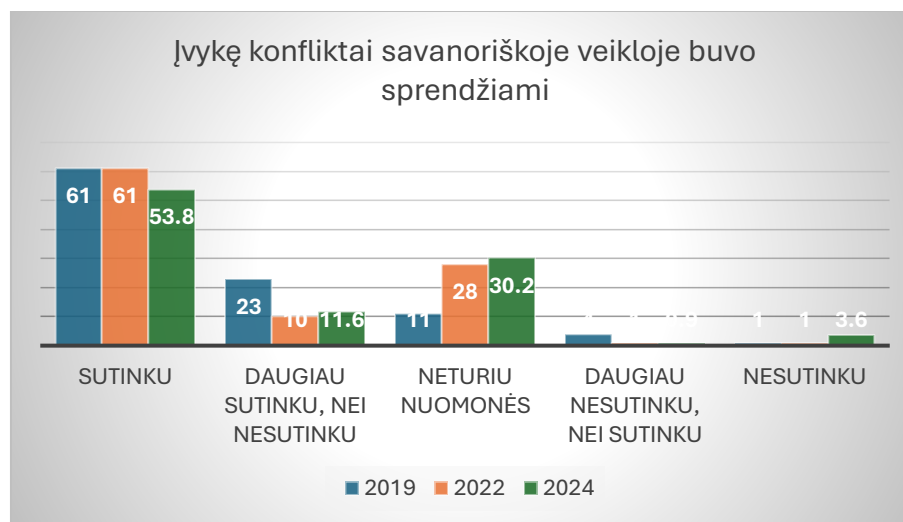
Kalbėdami apie konkrečias įsimintinas situacijas su klientais/ėmis JST programos metu jaunuoliai labiausiai akcentavo tuos momentus, kai klientai/ės padėkodavo, paklausdavo, kaip sekasi, būdavo nuoširdūs ir palinkėdavo sėkmės. Taip pat savanoriams/ėms būdavo svarbu, kai klientai/ės jų laukė bei vertino jų veiklą organizacijoje, kalbėjo su savanoriais/ėmis apie asmeninius dalykus.

Kadangi savanorystės metu tekdavo dalyvauti įvairiose veiklose jų ir dažnai manęs klientai laukdavo kol ateisiu, nes sakydavo, jog be manęs liūdna.

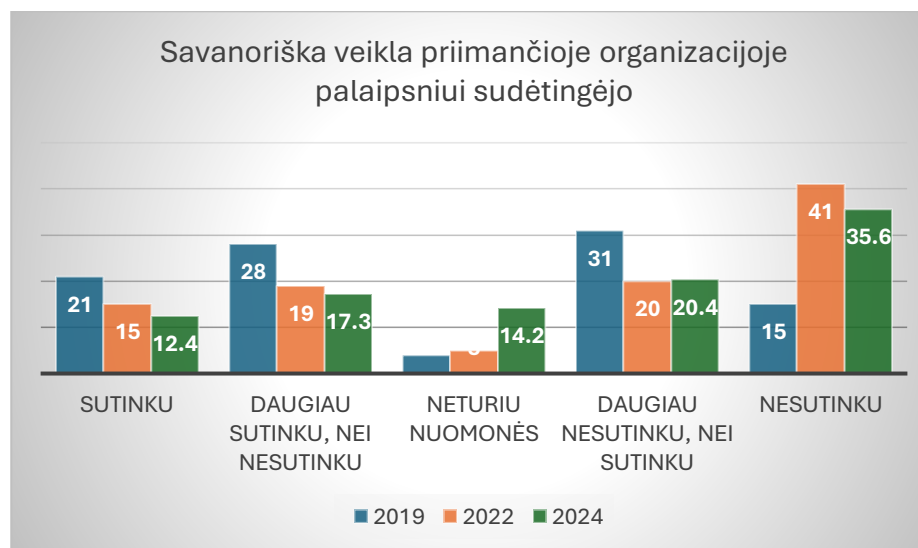
Man pravedus ekskursiją pro vietą, kurioje savanoriavau, vyriškis paprašė nusifotografuoti bei pagyrė mane už mano veiklą.

Labiausiai įsiminė pagyrimai iš skaitytojų už tai, kad puikiai atlieku savo darbą, savanoriauju savo noru.

Lyginant su ankstesnių metų tyrimų rezultatais, lieka toks pats JST dalyvių vertinimas. Jaunuoliai JST savanorystėje jaučiasi reikalingi/os, nepriklausomai, kokia veikla jos metu buvo atliekama (2022 m. su šiuo teiginiu taip pat sutiko 68 proc. JST dalyvių). Tuo tarpu šiek tiek sumažėjo vertinimas, kad kilę konfliktai savanoriškoje organizacijoje buvo sprendžiami (2019 m. sutiko 61 proc., 2020 m. – 61 proc., o 2024 m. – 53,8). Taip pat vos sumažėjo susitapatinimas su savanoryste (2019 m. sutiko 56 proc., 2022 m. – 65 proc., o 2024 m. – 61,8 proc.), tačiau šis pokytis nėra žymus. **Taigi, kaip ir ankstesniuose tyrimų etapuose, toliau išlieka veiklą sudėtingėjimo klausimas JST programos įgyvendinimo eigoje. Savanoriškos veiklos sudėtingėjimo nebuvimas gali toliau turėti neigiamą įtaką savanorių neformaliojo mokymosi užtikrinimui.**

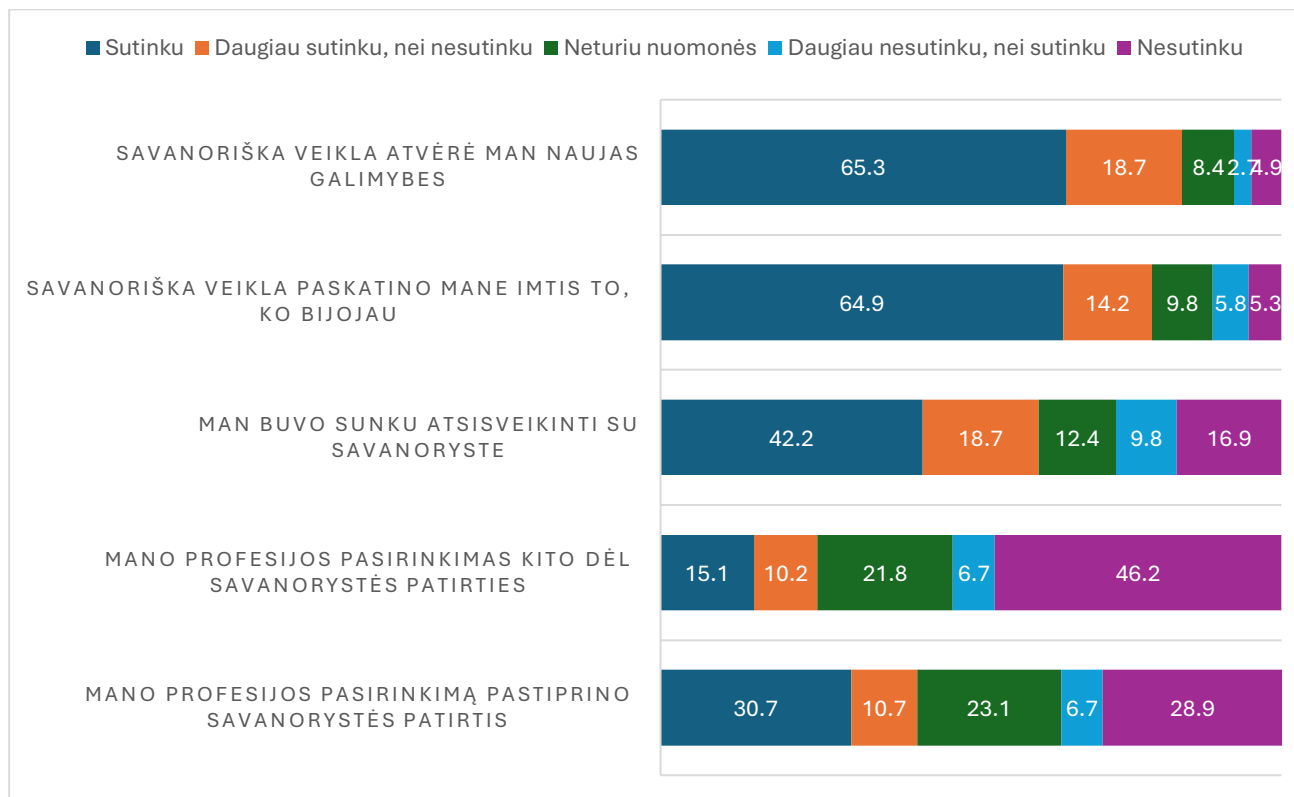

28 Pav. 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

29 Pav. 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

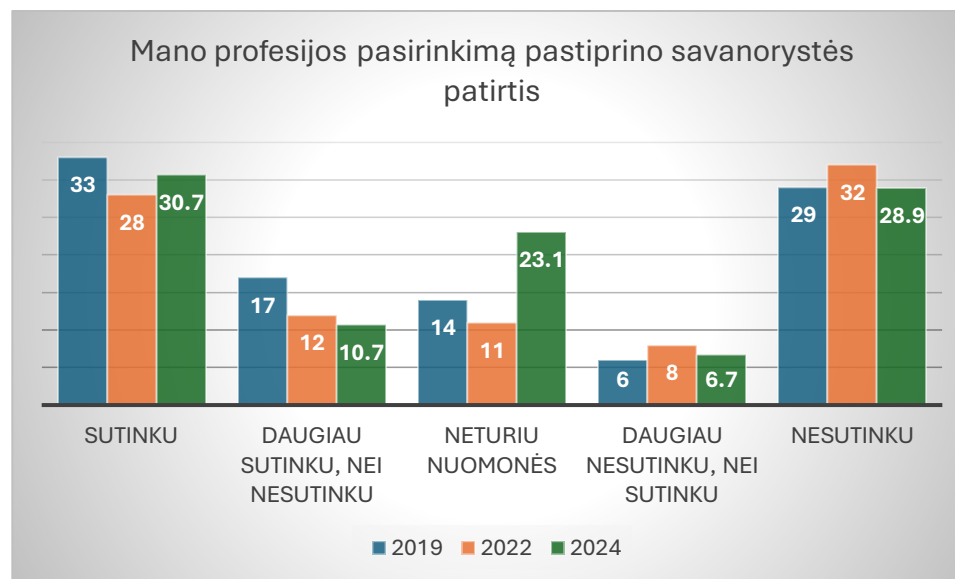
Kalbant apie savanoriškų veiklų poveikį, daugiau nei 2/3 tyrime dalyvavusių JST savanorių teigė, kad **JST veikla jam/jai atvėrė naujas galimybes** (sutiko 65,3 proc., labiau sutiko 18,7 proc.) **bei paskatino imtis to, ko iki tol buvo bijoma** (sutiko 64,9 proc. ir labiau sutiko 14,2 proc.).

30 Pav. Savanoriškos veiklos poveikis JST programos dalyviams (N=225, procentinė išraiška)

Panašus, tačiau šiek tiek aukštesnis šių teiginių vertinimas buvo 2022 m. tyrime (su teiginiu *Savanoriška veikla atvėrė man naujas galimybes* 2022 m. sutiko 71 proc. ir labiau sutiko 16 proc. JST dalyvių; su teiginiu *Savanoriška veikla paskatino mane imtis to, ko bijojau* 2022 m. sutiko 68 proc. ir labiau sutiko 17 proc. JST dalyvių).

Rezultatai taip pat atskleidžia, kad ir šiuo laikotarpiu maždaug trečdaliui savanorių savanorystės patirtis turėjo įtakos profesijos pasirinkimui (2022 m. sutiko 38 proc. ir labiau sutiko 12 proc., 2024 m. sutiko 30,7 proc. ir labiau sutiko 10,7 proc.) ir/arba dėl savanorystės patirties kito profesijos pasirinkimas (analogiškai rezultatai kaip 2022 m. tyrime –15 proc. sutiko). **Tačiau lyginant su 2019 m. ir 2022 m. rezultatais, šiame tyrimo etape padvigubėjo JST dalyvių, kurie negalėjo pasakyti, kokį poveikį savanorystės patirtis turėjo profesijos pasirinkimui** (tarkime, 2022 m. ar savanorystės patirtis turėjo įtakos profesijos pasirinkimui neturėjo nuomonės 12 proc. respondentų, 2024 m. – 23,1 proc.).

31 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Atsisveikinimo su savanoryste vertinimas išlieka panašus su 2022 m. tyrimo etapo rezultatais.

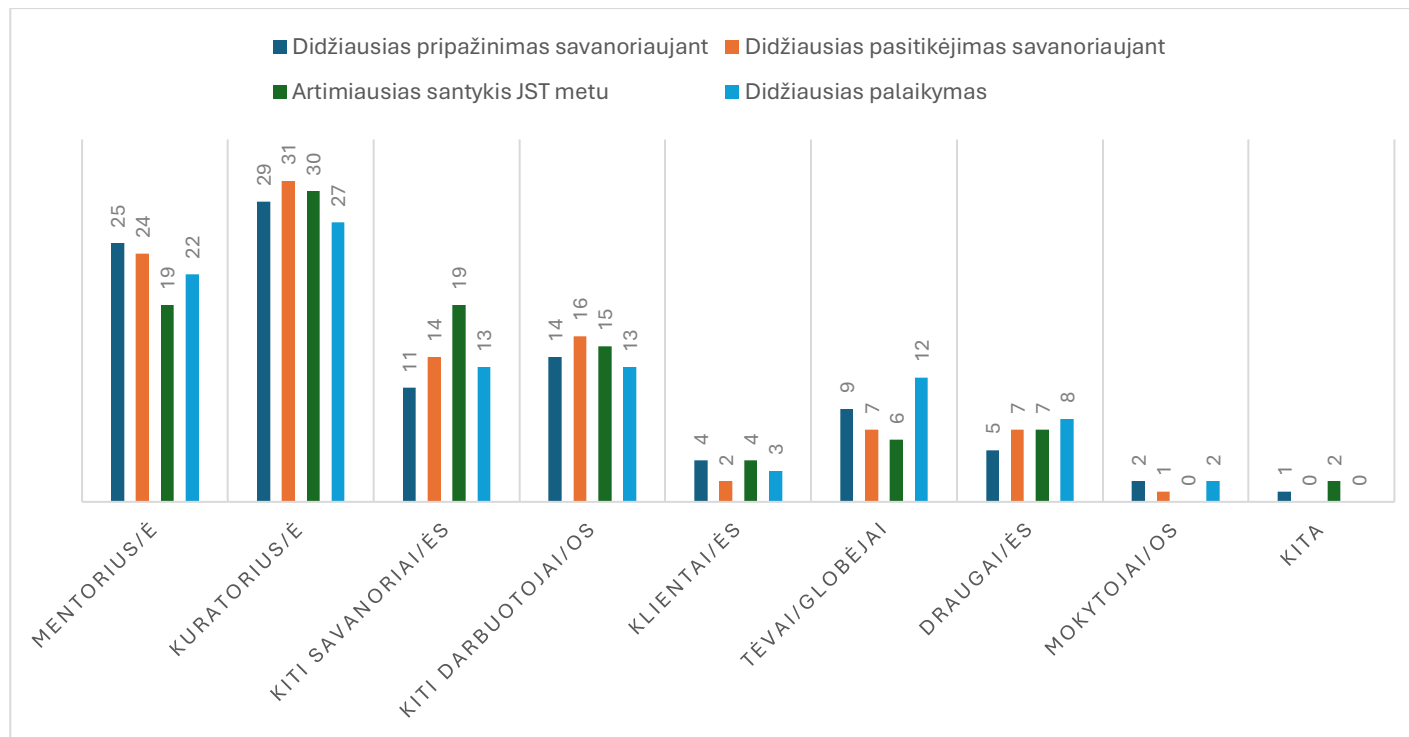
Nuotolinė veikla daugiau kaip trečdaliui ją turėjusių JST dalyvių šiuo laikotarpiu buvo reikšminga.

31 32 Pav. Nuotolinės veiklos priimančioje organizacijoje vertinimas (N=225, procentinė išraiška)

10. PRIPAŽINIMAS IR PASITIKĖJIMAS SAVANORYSTĖS METU

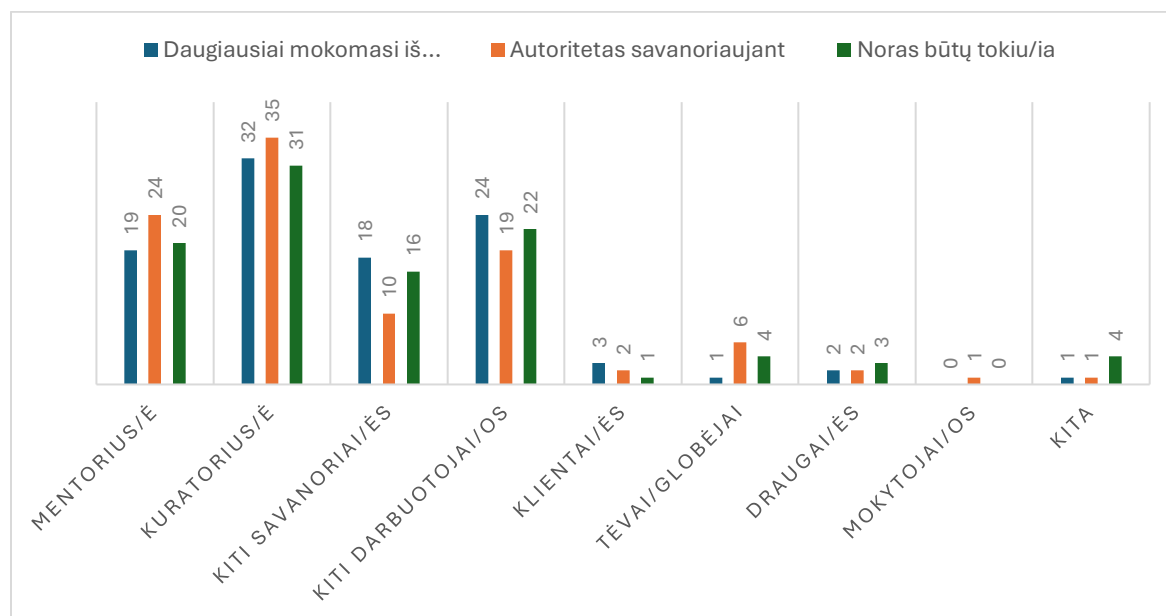
Tyrimo rezultatai atskleidė, kad didžiausio pasitikėjimo ir pripažinimo savanorystės metu JST dalyviai sulaukė iš kuratoriaus/ės ir mentoriaus/ės. Su šiais asmenimis JST dalyviai turėjo ir artimiausią santykį, ir savanorystės metu sulaukė daugiausiai palaikymo. Toliau pasitikėjimo ir pripažinimo jausmui, artimam santykiui bei palaikymui kurti JST metu buvo svarbūs kiti savanoriai, priimančios organizacijos darbuotojai/os ir klientai/ės. Nežymiai svarbus bei panašus JST metu didžiausias pripažinimas, pasitikėjimas ir santykis buvo iš tėvų/ globėjų ir draugų, tuo tarpu mokytojų bei klientų vaidmuo pripažinimui, santykiui, pasitikėjimui ar palaikymui yra vos matomas (Pav. 33).

33 Pav. Santykis su kitais JST programos metu: pripažinimas, pasitikėjimas, artimas santykis, palaikymas (N= 225, procentinė išraiška)

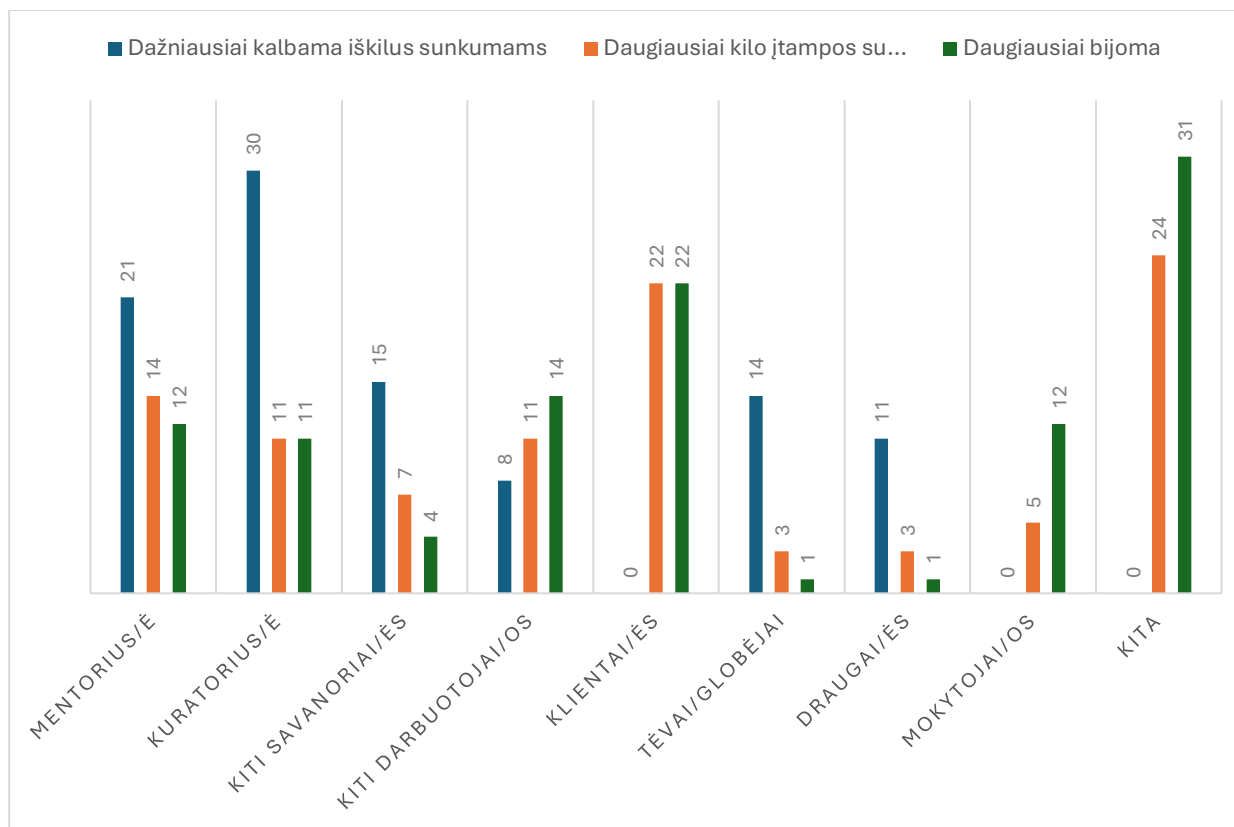
Lyginant su 2019 m. ir 2022 m. JST tyrimo rezultatais matyti, kad 2022–2024 m. laikotarpiu šiek tiek labiau išaugo kuratoriaus/ės svarba sulaukiant didžiausio pripažinimo, pasitikėjimo bei kuriant santykį JST programos metu. Tarkime, 2022 m. tyrimo rezultatai rodė, kad mentorius/ė ir kuratorius/ė buvo vienodai svarbūs savanorio/ės didžiausio pripažinimo jausmui (sutiko po 29 proc. JST dalyvių) ar pasitikėjimo jausmui (kuratorius 34 proc. ir mentorius 36 proc.). **Tuo tarpu šiame tyrimo etape kuratorius/ė buvo šiek tiek svarbesnis nei mentorius/ė visuose trijuose aspektuose: kuriant didžiausią pripažinimą, pasitikėjimą ir artimą santykį.** Kitų veikėjų svarbos vertinimas išlieka panašus. **Tuo tarpu mentorių kaip svarbiausių asmenų palaikymas 2022–2024 m. laikotarpiu visų keturių aspektų atžvilgiu sumažėjo daugiausiai – 2022 m. 32 proc. JST savanorių sutiko, kad daugiausiai palaikymo patyrė iš mentoriaus, tuo tarpu 2024 m. sutiko 22 proc.**

Tyrimas parodė (Pav. 34), kad **2022–2024 m. laikotarpiu daugiausiai JST savanorių taip pat mokėsi iš kuratoriaus/ės arba mentoriaus/ės, toliau iš darbuotojų ir kitų savanorių.** Taip pat daugiausiai JST savanorių labiausiai autoritetu savanoriaujant laikė arba norėjo būti kaip kuratorius/ė ir mentorius/ė.

34 Pav. Santykis su kitais JST metu: mokymasis ir buvimas autoritetu (N= 225, procentinė išraiška)

Panašiai kuratorių ir mentorių JST savanoriai vertino ir 2019 bei 2022 metų tyrimų etapų rezultatuose – šiais trimis aspektais kuratorius JST savanorių buvo vertinamas aukščiau. Tuo tarpu klientų, tėvų/globėjų ir draugų kaip autoritetų ar mokymosi šaltinio savanorystės metu vaidmuo minimalus, o mokytojų vaidmens beveik nematyti.

35 Pav. Santykis su kitais JST metu: sunkumai, įtampos, baimės (N= 225, procentinė išraiška)

2024 m. tyrimo rezultatai parodė, kad **dažniausiai kylant sunkumams trečdalis JST savanorių kreipdavosi į kuratorių/ę** (30 proc.) ir apie penktadalį **į mentorių/ę** (21 proc.) bei **kitus savanorius** (15 proc.). Tuo tarpu daugiausiai įtampos kilo ar buvo bijoma klientų arba žymėjo kita ir įvardijo, kad nebuvo nekilo įtampų ir/ar nebuvo ko bijoti.

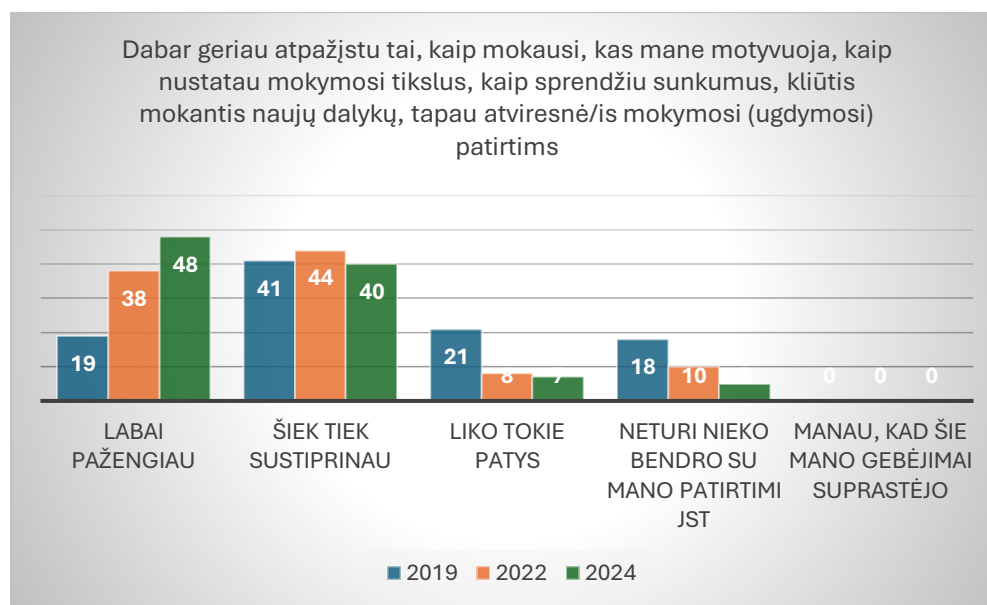
Visais šiais trimis aspektais tyrimo rezultatai yra panašūs su 2019 m. ir 2022 m. tyrimo rezultatais, didesnių skirtumų vertinime nematyti. Svarbu pastebėti, kad lyginant su praėjusių metų tyrimu, išliko įtampos su mokytojais (2022 m. mokytojų bijojo 4 proc., 2024 m. – 5 proc.) bei šiek tiek išaugo baimė mokytojų atžvilgiu (2022 m. – 4 proc., o 2024 m. – 12 proc.). Kadangi šio tyrimo imtį sudarė daugiausiai mokyklinio amžiaus jaunimas (nuo 16 iki 19 metų), baimė mokytojų atžvilgiu galėjo kilti nebūtinai dėl savanorystės patirties, bet dėl mokymo(si) proceso ar sunkumų mokykloje. Vis dėlto, siekiant išsiaiškinti JST dalyvių baimes mokytojų atžvilgiu, reikėtų atlikti atskirą tyrimą.

Apibendrinant matyti, kad dažniausiai kuratoriaus/ės vaidmuo JST programos metu yra esminis ir vertinamas palankiausiai. Kuratoriaus/ės svarba šiek tiek išaugo lyginant su praėjusio 2022 m. etapo tyrimo rezultatais, tuo tarpu šiek tiek mažėjo mentoriaus/ės vaidmens vertinimas. Klientų, tėvų/globėjų ir draugų vaidmens vertinimas skirtingais aspektais yra panašus kaip 2022 m. tyrime, esminių pokyčių nematyti.

11. SAVANORYSTĖS POVEIKIS GEBĖJIMŲ STIPRINIMUI

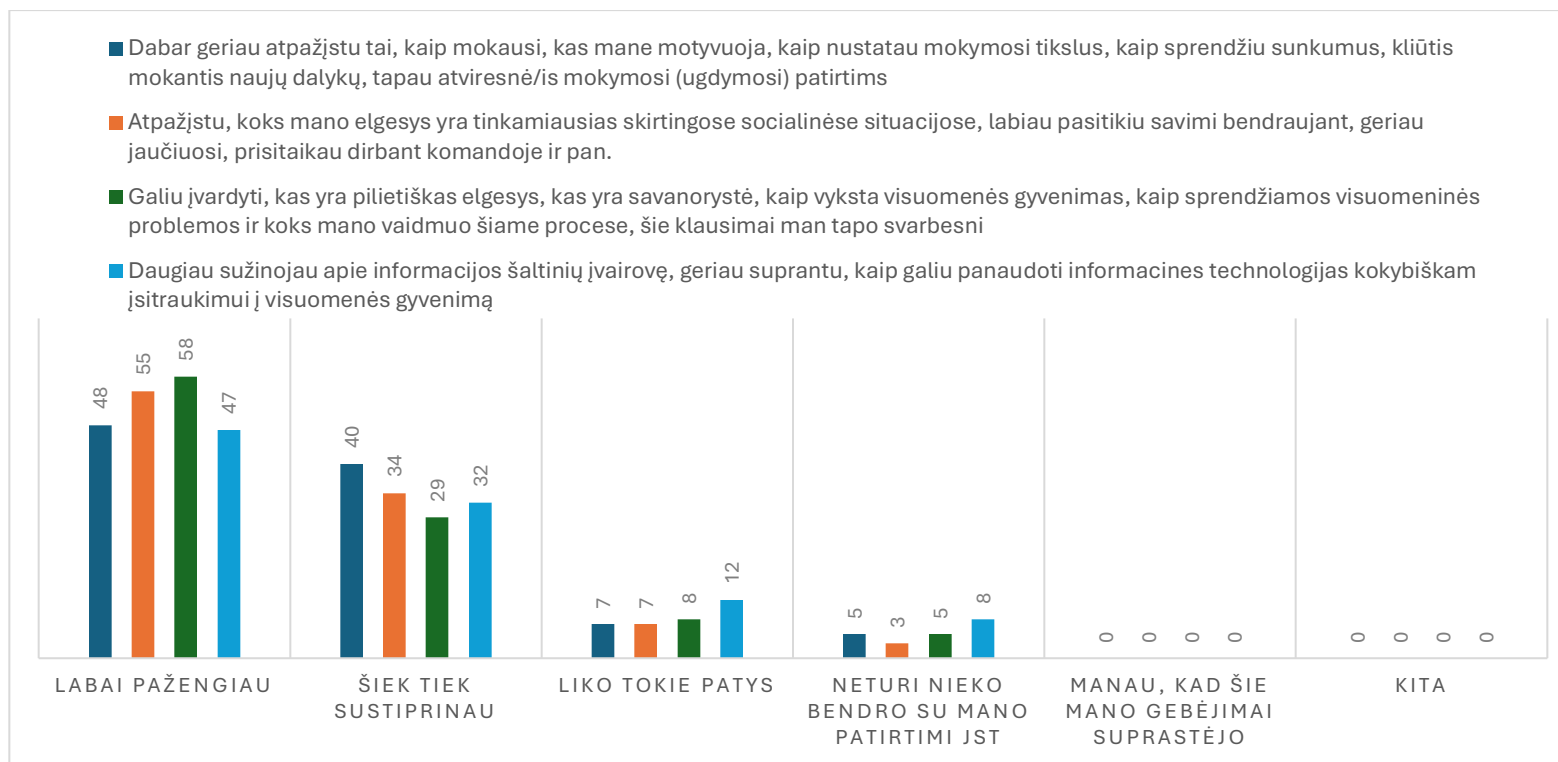
Tyrimo rezultatai atskleidė, kad savanorystės metu **daugiau kaip pusė JST tyrime dalyvavusių savanorių (58 proc.) labiausiai pažengę suprantant tai, kas yra pilietiškas elgesys, savanorystė, visuomeninių problemų sprendimas ir jo/jos vaidmuo jas sprendžiant.** Taip pat **daugiau kaip pusė savanorių (55 proc.) dėl savanorystės jautėsi labai pažengę atpažindami tinkamą savo elgesį, labiau pasitikintys savimi bendraujant ir geriau jautėsi dirbdami komandoje.** Beveik pusė visų savanorių taip pat teigė, kad savanorystė paskatino didelę asmeninę pažangą atpažįstant savo mokymąsi ir jo tikslus bei paskatino atvirumą mokantis, paskatino asmeninę motyvaciją, padėjo atpažinti kliūtis ir jų sprendimus. Apie pusė JST dalyvių daugiau sužinojo apie informacijos šaltinių įvairovę, geriau supranta IT panaudojimą. Nė vienas iš JST savanorių nesutiko, kad dėl savanorystės šie minimi gebėjimai suprastėjo.

Lyginant su 2022 m. rezultatais matyti, kad daugiau kaip 10 proc. išaugo mokymosi ir motyvacijos pažanga: 2022 m. kaip labai pažengę šiose srityse nurodė 38 proc., o 2024 m. – 48 proc. JST savanorių (36 Pav.).

36 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

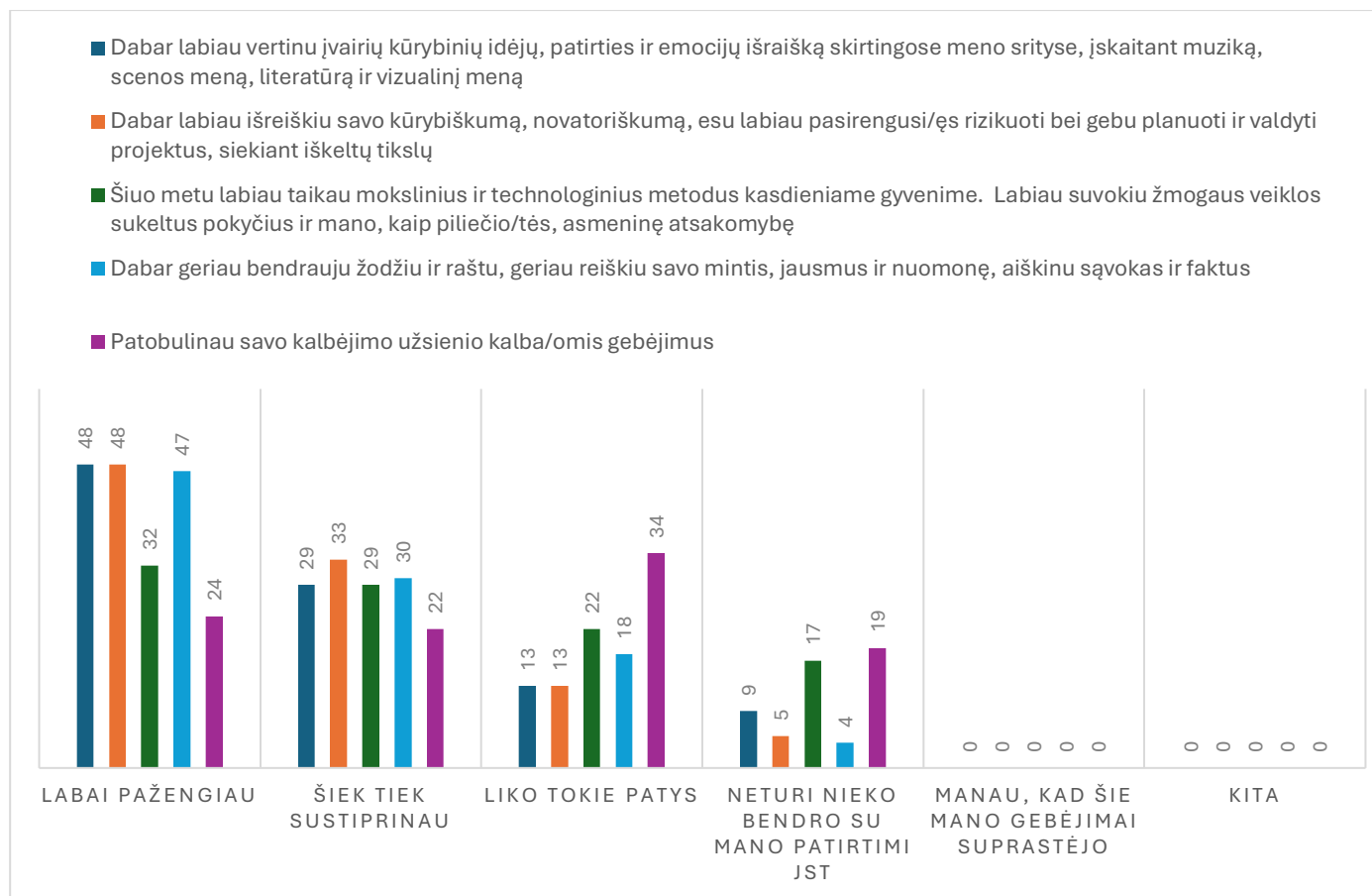
Taip pat šiek tiek išaugo pažanga pilietiško elgesio, savanorystės, visuomenės gyvenimo sprendimų atžvilgiu – 2022 m. – 52 proc., o 2024 m. – 58 proc. lyginant su 2022 m. rezultatais, iki 4-5 proc. paaugo pažanga atpažįstant tinkamą savo elgesį socialinėse situacijose, pasitikint savimi bei šiek tiek labiau sustiprėjo žinios apie informacinius šaltinius ir IT naudojimą.

37 Pav. JST dalyvių gebėjimų augimas savanorystės metu (N= 225, procentinė išraiška)

Taip pat beveik pusė tyrime dalyvavusių JST savanorių teigė, kad labai pažengė vertindami kūrybinių idėjų, patirties, emocijų raišką skirtingose meno srityse; gali labiau išreikšti kūrybiškumą, novatoriškumą, rizikos prisiėmimą, gebėjimą planuoti ir valdyti projektus; labai pažengė bendraujant žodžiu ir raštu, geriau reiškia savo mintis, jausmus ir nuomonę (Pav. 37). Iš visų minimų gebėjimų mažiausia pažanga matyti ugdant užsienio kalbos gebėjimus (nurodė, kad labai pažengė 24 proc., liko tokie patys – 34 proc.) bei taikant mokslinius ir technologinius metodus kasdieniame gyvenime (labai pažengė – 32 proc., liko tie patys

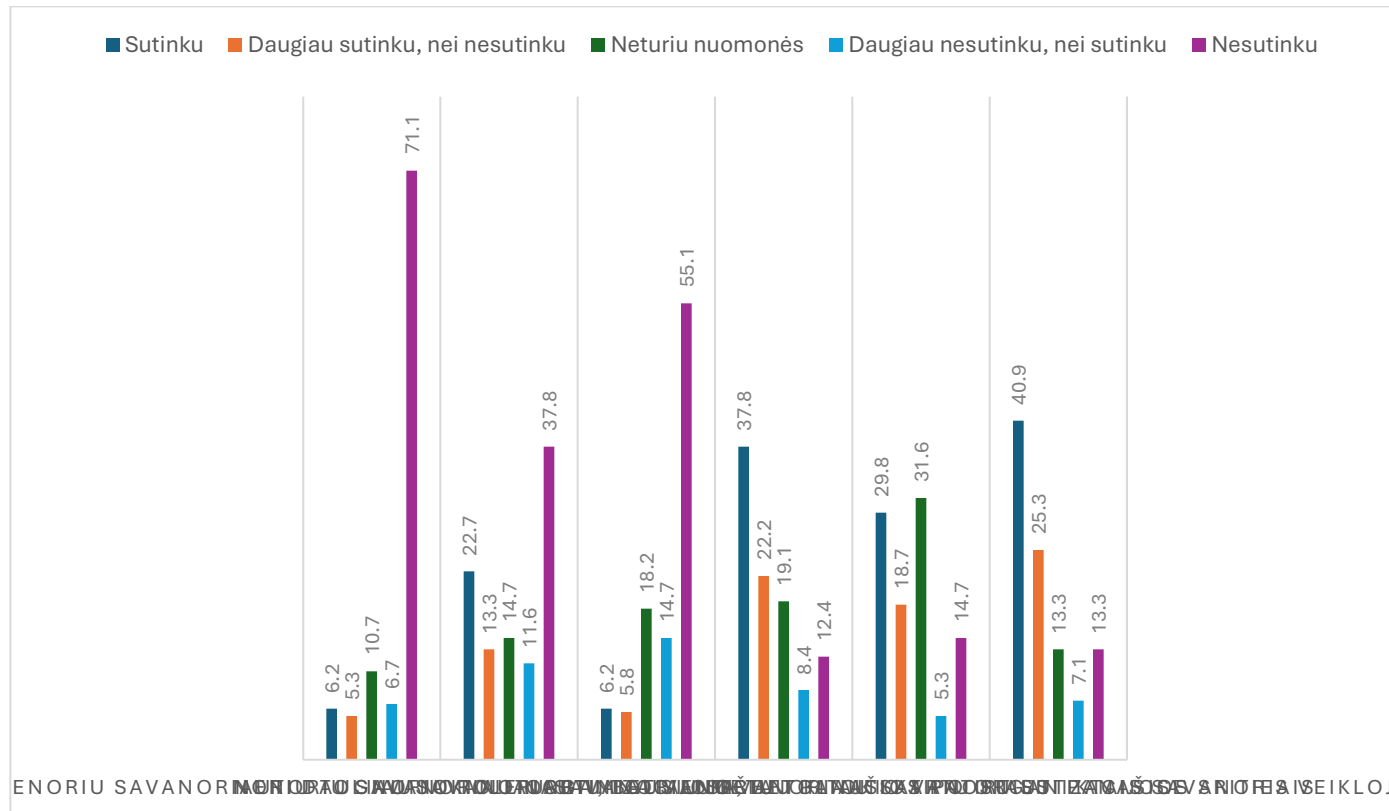
– 22 proc.). Toks vertinimas gana tikėtinas, kadangi JST savanorystė vyksta Lietuvoje ir užsienio kalbos vartojimas/ugdymas nėra dažna savanorystės praktika bei organizacijų vykdomos veiklos mažiau siejasi su mokslo ir technologijų sritimis. Visų gebėjimų vertinimas lyginant su 2022 m. rezultatais išlieka panašus, didesnių pokyčių nematyti.

36 38 Pav. JST dalyvių gebėjimų augimas savanorystės metu (N= 225, procentinė išraiška)

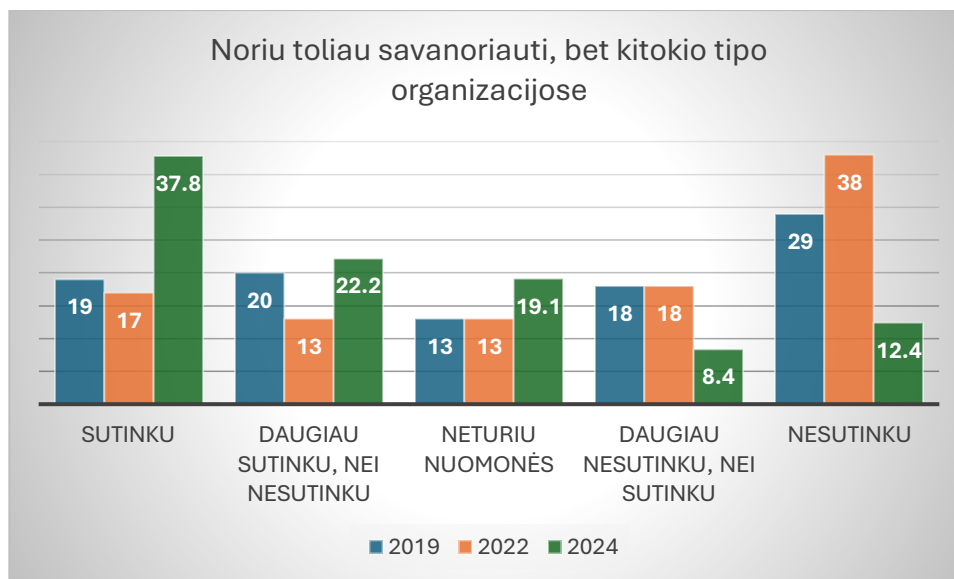
12. SAVANORYSTĖS VEIKLŲ ATEITIS

2022–2024 m. laikotarpio JST savanoriai norėjo toliau savanoriauti ir neplanuoja vengti savanorystės bei norėtų/planuotų savanoriauti artimiausiu metu. 40,9 proc. JST tyrimo dalyvių nori toliau savanoriauti panašioje veikloje, 37,8 proc. norėtų toliau savanoriauti, tačiau kito tipo organizacijoje bei 29,8 proc. norėtų savanoriauti kartu su sutiktais savanoriais.

39 Pav. Savanorystės veiklų ateitis (N= 225, procentinė išraiška)

Lyginant su 2019 m. ir 2022 m. tyrimų rezultatais, sumažėjo noras savanoriauti panašios srities veikloje (2019 m. – 44 proc., 2022 m. – 52 proc., o 2024 m. sutiko 40,9 proc.) bei atitinkamai išaugo JST dalyvių noras savanoriauti, tačiau kitokio tipo organizacijose (2019 m. sutiko 19 proc., 2022 m. – 17 proc., 2024 m. – 37,8 proc.).

40 Pav. 2019, 2022 ir 2024 m. tyrimo duomenų palyginimas (išraiška procentais)

Tai galima vertinti kaip teigiamą aspektą – jaunuoliai potencialiai nori išbandyti naujas savanorystės sritis bei įgyti skirtingos patirties. Taip pat vos išaugo JST dalyvių nenoras iš viso savanoriauti artimiausiu metu (2019 m. sutiko 17 proc., 2022 m. – 16 proc., o 2024 m. – 22,7 proc.).

13. KAS JAUNUOLIAMS YRA JST SAVANORYSTĖ: TRIJŲ ŽODŽIŲ ASOCIACIJA

JST dalyvių buvo prašoma įrašyti iki trijų žodžių, kurie jiems/joms pirmiausiai asocijuojasi su savanoryste. Žemiau pateiktas paveikslėlis rodo, kad savanorystė JST dalyviams asocijuojasi su skirtingais procesais. Daugiausiai JST dalyvių nurodė šiuos žodžius: **pagalba** (30 JST savanorių), **patirtis** (27 JST savanoriai) ir **savanorystė** (25 JST savanoriai). Tačiau taip pat JST dalyviams JST savanorystė reiškė *tobulėjimą* (14 dalyvių), *darbą* (13 dalyvių) ir *laiką* (11 dalių).

Kalbėdami apie labiausiai JST dalyviams asmeniškai įsiminusias situacijas programos metu, jaunuoliai akcentavo tas, kuriose jie galėjo tobulėti, išėjo iš komforto zonos, atrado santykį su kitais žmonėmis (tarkime, klientais, darbuotojais, kitais savanoriais).

Labiausiai įsiminusi situacija buvo tada, kai vienas iš vaikų, kuris iš pradžių buvo labai uždaras ir neramus, tą dieną pirmą kartą nusišypsojo ir įsitraukė į veiklas su kitais vaikais. Matydama šią akimirką, pajutau, kad mano pastangos ir laikas, skirti savanorystei, tikrai daro teigiamą įtaką. Tai buvo ypatinga ir įkvepianti patirtis, kuri sustiprino mano įsitikinimą savanorystės svarba.

Savanorystės metu teko vykti į stovyklą. Iki šiol atsimenu, kai vaikai patys manęs paprašė juos prižiūrėti tada, kai jie maudėsi ežere. Tuo metu tikrai pajaučiau, jog pavyko susibendrauti, sukurti artimesnius ryšius ir pasijusti kaip darbuotoja, o ne šiaip kokia savanore. Jaučiausi tikrai vertinama ne tik darbuotojų bet ir vaikų.

Man nešant knygas į knygomatą, studentė iš užsienio pasiteiravo apie mano veiklą. Aš net sugebėjau ją įtikinti, kad verta apsilankyti mūsų bibliotekoje - didžiavausi savo sugebėjimais.

Ne situacija, bet atėjęs supratimas, kad kartais nesusimąstome, kokie mes turtingi šeima, galimybėmis, dar vienais šansais, sveikata, jaunyste. Pamoka tokia: visada prisiminti būti dėkinga už visą tai, nes yra žmonių, kurių svajonę tu gyveni.

IŠVADOS

Jaunuolių atėjimą į JST programą 2022–2024 m. laikotarpiu skatino skirtingi ir dažniausiai keli šaltiniai. Tyrimas parodė, kad beveik trečdaliui jaunuolių atėjimui į JST programą įtakos turėjo draugai ir/arba internetas. Taip pat mažai daliai jaunuolių atėjimą į JST programą paskatino organizacijos ir mokytojai. Mažiausiai jaunuolių apie JST sužinojo iš tėvų. Daugiausiai individualiai jaunuoliai 2022–2024 m. laikotarpiu sužinojo iš draugų, interneto, mokytojų arba tėvų (t.y. pasirinktas tik kaip vienintelis šaltinis). Tuo tarpu, nė vienas tyrime dalyvavęs jaunuolis apie JST programą nesužinojo tik iš organizacijos, kuri jam/jai pasiūlė savanoriauti. Lyginant su 2022 m. tyrimo duomenimis, praėjusiu laikotarpiu didesnė dalis jaunuolių informaciją apie JST pirmiausiai sužinojo iš interneto ir tik po to iš draugų. Tuo tarpu šiuo laikotarpiu svarbiausias atėjimą į JST motyvuojantis šaltinis buvo draugai. Tėvų ir mokytojų kaip veiksmių, paskatinusių rinktis JST programą, pasiskirstymas 2022 m. ir 2024 m. tyrimų rezultatuose panašus.

Labiausiai JST programą pasirinkti paskatinęs išorinis veiksnys – 0,25 papildomo balo stojant į aukštąsias mokyklas. Taip pat ketvirtadalis JST programoje dalyvavusių jaunuolių teigė, kad sprendimą dalyvauti JST programoje priėmė patys/pačios. Lyginant su 2022 metų rezultatais matyti, kad tiek praeitu, tiek šiuo laikotarpiu panašiai vienas daugiausiai motyvuojančių veiksmių rinktis JST programą – 0,25 papildomo balo stojant į aukštąją mokyklą. Tuo tarpu lyginant abiejų metų duomenis matyti gerokai sumažėjęs pasirinkimas dalyvauti JST dėl asmeninio sprendimo, pasirinkimui dalyvauti JST programoje 2022–2024 m. laikotarpiu mažai įtakos turėjo ir išoriniai veiksniai, tokie kaip tėvai, draugai ar mokytojai.

Noras asmeniškai tobulėti, prasmingai praleisti laiką bei susipažinti su įdomiais žmonėmis už bendrojo ugdymo įstaigos ar aukštosios mokyklos ribų – trys vidiniai veiksniai, labiausiai motyvavę JST dalyvius 2022–2024 m. laikotarpiu dalyvauti šioje programoje. Lyginant šio ir ankstesnių tyrimų rezultatus matyti, kad nors šiek tiek sumažėjo tam tikrų aspektų pasirinkimas, tačiau toliau pagrindiniu motyvuojančiu vidiniu veiksmiu išlieka noras tobulėti asmeniškai bei noras susipažinti su įdomiais žmonėmis. Lyginant su praėjusių tyrimų etapų rezultatais, gerokai išaugo dalyvavimas JST programoje dėl prasmingo laisvalaikio praleidimo. Taip pat gerokai išaugo motyvacija rinktis JST dėl galimybės gauti papildomo 0,25 balo stojant į aukštąją mokyklą. Ir kitaip nei ankstesniais metais, noras sužinoti apie savanorystės veiklos sritį yra šiek tiek sumažėjęs motyvuojantis aspektas rinktis JST programą.

JST savanoriams/ėms mentoriaus/ės vaidmuo ir toliau yra labai svarbus šiose srityse: mentorius/ės daug dėmesio skyrė įdėmiam JST savanorių patirties išklausymui, padėjo jaustis geru/a savanoriu/e, skatino JST savanorį/ę atviram pasitikėjimo jausmui. Šie mentoriaus/ės vaidmenys pagal svarbą išsidėsto panašiai kaip 2019 m. bei 2022 m. tyrimų rezultatuose. Taip pat santykis su mentoriumi/e dviem trečdaliams JST dalyvių buvo svarbi savanorystės dalis. Mažiausia mentoriaus vaidmens svarba matoma priimančioje organizacijoje sprendžiant konfliktus. Vis dėlto, lyginant šių ir 2022 m. tyrimo duomenis matyti, kad visuose klaustuose aspektuose mentoriaus vaidmuo nežymiai mažėjo.

Susitikimai su mentoriumi/e toliau JST dalyviams išlieka labiausiai svarbūs dėl to, kad jų metų savanoriai/ės galėdavo sulaukti konkrečios pagalbos. Taip pat šie susitikimai skatino didesnę savanorių pasitikėjimą savimi, jų metu savanoriai galėjo papasakoti apie savo jausmus bei emocijas. Skaitmeninių ženkliukų metodika ir toliau naudojama beveik kiekviename pokalbyje su mentoriumi/e. JST dalyviai skaitmeninių ženkliukų metodiką pokalbių metu labiausiai vertina dėl to, kad jie padeda savanoriui/e įsivardinti, ko išmokstama. Taip pat ženkliukai padeda įvardinti patirtis ir apie jas plačiau kalbėti, jie leidžia stebėti, kaip savanoris/ė keičiasi bei skatina suprasti savo mokymosi procesą. Skaitmeniniai ženkliukai ir toliau labiau naudojami mokymosi įsivertinimui bei esamų išmokimų įvardijimui, o ne tolesnio mokymosi žingsnių planavimui (tokia išvada daryta ir 2022 m. tyrime).

Beveik pusei dalyvių kiti savanoriai yra svarbi savanorystės dalis, tarp kitų savanorių JST dalyviai galėjo rasti bendraminčių. Susitikimai su kitais savanoriais stiprina JST dalyvių motyvaciją savanoriauti bei buvo tam tikras mokymosi šaltinis. Vis dėlto lyginant su 2018 m. ir 2022 m. rezultatais, matomas JST savanorių įtakos vieni kitiems ir mokymosi procesui mažėjimas. Tikėtina, kad taip yra dėl to, jog didesnę dalis savanorių su kitais savanoriais nesusitinka arba organizacijose jų nėra, todėl ir negali įvertinti kitų savanorių įtakos.

Daugumai tyrime dalyvavusių JST savanorių veikla priimančiose organizacijose išlieka prasminga ir jie/jos jaučiasi organizacijų dalimi. Jaunuoliai jautėsi turintys gana stiprų ir palaikantį santykį su priimančių organizacijų darbuotojais. JST metu savanoriai/ės jautė, kad darbuotojai laikėsi susitarimų su jais bei skatino savanorius jų laikytis. Žymiai didesnę dalis savanorių 2022–2024 m. laikotarpiu turėjo bent kelis darbuotojus, su kuriais nuolatos susitikdavo. Pusei JST dalyvių darbuotojai tapo pavyzdžiu, visgi darbuotojų kaip pavyzdžio vertinimas lyginant su ankstesnių tyrimų rezultatais šiek tiek sumažėjo (tam įtakos galėjo turėti nuotolinės savanorystės veiklos COVID-19 laikotarpis). Beveik pusė nuotolines veiklas organizacijoje vykdžiusių

savanorių teigė, kad jos buvo tiek pat prasmingos, kiek savanoriaujant gyvai. Vis dėlto lyginant su 2022 m. rezultatais matyti šioks toks nuotolinių veiklų priimančioje organizacijoje teigiamo vertinimo sumažėjimas.

Veiklų aptarimai su kuratoriumi/e JST programoje buvo svarbi bei laukiama savanorystės dalis, kuri buvo pozityvi, motyvuojanti ir paskatinanti JST savanorius patirtis. Taip pat veiklų aptarimai su kuratoriumi/e vyko reguliariai ir sklandžiai. Tikėtina, kad dėl to lyginant su 2022 m. tyrimo duomenimis, daugiau JST dalyvių žinojo, kas yra jo/jos kuratorius/ė. Veiklų aptarimų metu savanoriai/ės labiausiai jautėsi išklaustyti bei galintys išsakyti savo nuomonę, o jų nuomonė kuratoriui/ei buvo svarbi.

Atlikdami veiklas priimančioje organizacijoje JST programos dalyviai 2022–2024 m. laikotarpiu jautėsi reikalingi nepaisant to, kokias veiklas atliko, susitapatino su savanoryste, o jų veikla nestokojo prasmės. Vis dėlto, savanoriškos veiklos sudėtingėję tik trečdaliui JST savanorių. Kaip ir ankstesniuose tyrimų etapuose, toliau išlieka veiklų sudėtingėjimo klausimas JST programos įgyvendinimo eigoje. Savanoriškos veiklos sudėtingėjimo nebuvimas gali toliau turėti neigiamą įtaką savanoriams jų neformaliojo mokymosi užtikrinimui ir augimui.

2022–2024 m. laikotarpiu jaunuoliams dalyvavimas JST programoje labiausiai atvėrė naujas galimybes veikloms bei paskatino imtis to, ko iki tol buvo bijoma. Panašus JST programos poveikio vertinimas buvo ir 2022 m. tyrime. Trečdaliui JST dalyvių savanoriavimas programoje turėjo įtakos profesijos pasirinkimui. Lyginant su 2019 m. ir 2022 m. rezultatais, šiame tyrimo etape gerokai išaugo JST dalyvių, kurie negalėjo pasakyti, kokį poveikį jų savanorystės patirtis turėjo profesijos pasirinkimui.

Didžiausio pasitikėjimo ir pripažinimo JST programos metu jaunuoliai sulaukė iš kuratoriaus/ės ir mentoriaus/ės. Su šiais asmenimis taip pat jaunuoliai jautė artimiausią santykį. Mokytojų, klientų vaidmuo santykiui, pasitikėjimui ir palaikymui savanorystės metu užtikrinti vos matomas. Kuratorius/ė ir/arba mentorius JST metu taip pat buvo tas asmuo, kuris/i tapo autoritetu, iš kurio/s buvo daugiausiai mokomasi. Taip pat kuratorius/ė ir mentorius/ė buvo tie asmenys, į kuriuos savanoriai kreipdavosi kylant sunkumams.

2022–2024 m. JST programos laikotarpiu labiausiai išaugo kuratoriaus/ės vaidmens svarba JST programos dalyviams/ėms. Tikėtina, kad tai galėjo būti susiję su kuratoriams/ėm siūlomais mokymais, kurie pastiprino jų kompetenciją darbui su JST savanoriais/ėmis programos metu. Tuo tarpu mentoriaus/ės vaidmuo šiuo laikotarpiu lyginant su praėjusių tyrimų rezultatais

šiek tiek sumažėjo. Klientų, tėvų/globėjų ir draugų vertinimas skirtingais aspektais yra panašus kaip 2022 m. tyrime, esminių pokyčių nematyti. Mokytojų vaidmuo JST programos metu vos matomas.

2022–2024 m. JST programos laikotarpiu jaunuoliai labiausiai sustiprino supratimą, kas yra pilietiškas elgesys, savanorystė, visuomeninių problemų sprendimas ir koks savanorio/ės vaidmuo jas sprendžiant. Daugiau kaip pusė JST dalyvių po savanorystės jautėsi pažengę atpažindami tinkamą savo elgesį, labiau pasitikintys savimi bendraujant, geriau jautėsi dirbdami komandoje. Taip pat apie pusė JST dalyvių pažengė vertindami kūrybinių idėjų, patirties, emocijų raišką skirtingose meno srityse; gali labiau išreikšti kūrybiškumą, novatoriškumą, rizikos prisiėmimą, gebėjimą planuoti ir valdyti projektus; labai pažengė bendraujant žodžiu ir raštu, geriau reiškia savo mintis, jausmus ir nuomonę. Tyrimo rezultatai rodo, kad JST programa stiprina labai platų jaunų žmonių gebėjimų spektrą.

Lyginant su 2022 m. rezultatais matyti, kad daugiau kaip 10 proc. išaugo mokymosi ir motyvacijos pažanga dalyvaujant JST programoje. Taip pat šiek tiek išaugo JST dalyvių pažanga pilietiško elgesio, savanorystės, visuomenės gyvenimo sprendimų atžvilgiu. Iš visų gebėjimų mažiausia JST dalyvių pažanga matyti ugdant užsienio kalbos gebėjimus bei taikant mokslinius ir technologinius metodus kasdieniame gyvenime. Toks vertinimas gana tikėtinas, kadangi JST savanorystė vyksta Lietuvoje ir užsienio kalbos vartojimas/ugdymas nėra dažna savanorystės praktika bei organizacijų vykdomos veiklos mažiau siejasi su mokslo ir technologijų sritimis.

2022–2024 m. laikotarpio JST savanoriai nori toliau savanoriauti ir neplanuoja vengti savanorystės bei norėtų/planuotų savanoriauti artimiausiu metu. Beveik pusė JST dalyvių nori toliau savanoriauti panašioje veikloje, 37,8 proc. norėtų toliau savanoriauti, tačiau kito tipo organizacijoje bei 29,8 proc. norėtų savanoriauti kartu su sutiktais savanoriais. Lyginant su 2019 m. ir 2022 m. rezultatais, sumažėjo JST dalyvių noras savanoriauti panašios srities veikloje bei atitinkamai išaugo JST dalyvių noras savanoriauti, tačiau kitokio tipo organizacijose. Tai galima vertinti kaip teigiamą aspektą – jaunuoliai toliau nori savanoriauti, tačiau tuo pačiu nori išbandyti naujas savanorystės sritis bei įgyti skirtingos patirties. Taigi šio laikotarpio JST savanoriai linkę rinktis šiek tiek daugiau savanoriauti, bet kitokio tipo organizacijose. Taip pat šiek tiek išaugo JST dalyvių nenoras iš viso savanoriauti artimiausiu metu.

Rekomendacijos:

Atsižvelgiant į nežymų, tačiau sumažėjusį 2022 – 2024 m. laikotarpiu jaunuolių susipažinimą su JST programa internete, rekomenduojama skirti daugiau dėmesio JST programos viešinimui skirtingomis priemonėmis internete. Taip pat rekomenduojama įvertinti galimybes aktyviau į JST programos viešinimą įtraukti savanorišką veiklą organizuojančias organizacijas.

Atsižvelgiant į šiek tiek sumažėjusį 2022 – 2024 m. laikotarpiu mentoriaus/ės vaidmens vertinimą visose srityse bei sumažėjusią mentoriaus/ės kaip asmens svarbą (lyginant su kuratoriaus vaidmeniu, kuris išaugo) didžiausio pripažinimo, pasitikėjimo, santykio kūrimo bei būnant autoritetu aspektuose, rekomenduojama suplanuoti ir įgyvendinti konkrečias veiklas, kurios padėtų stiprinti mentorių kompetencijas bei didintų jų vaidmenį bei svarbą savanoriams JST programos metu. Svarbu paminėti, kad buvusiam laikotarpyje buvo taikytos priemonės stiprinti kuratorių kompetencijas, ir tyrimo rezultatai netiesiogiai atskleidžia, kad priemonės buvo veiksmingos, kadangi kuratoriaus/ės vaidmens ir svarbos vertinimas JST savanoriams tirtu laikotarpiu išaugo. Remiantis šia kompetencijų tobulinimo patirtimi su kuratoriais, galėtų būti planuojamos panašaus pobūdžio veiklos mentorių kompetencijų stiprinimui. Šios veiklos taip pat turėtų įtraukti skaitmeninių ženkliukų naudojimo su JST savanoriais patirties įsivertinimą ir tolesnio naudojimo susitikimų metu su JST savanoriais tobulinimą.

Svarbu atkreipti dėmesį, kad 2022 – 2024 m. laikotarpiu sumažėjo mentoriaus ir priimančių organizacijų indėlis sprendžiant kylančius konfliktus JST savanorystės metu. Atsižvelgiant į tai, svarbu skirti dėmesį (seminarai, susitikimai ar kito pobūdžio informavimas) konfliktinių situacijų sprendimų su JST savanoriais stiprinimui priimančiose organizacijose ir susitikimuose su mentoriumi/e (aptarimai su mentoriumi/e ir pan.).

Kaip ir ankstesniuose tyrimų etapuose, toliau išlieka veiklų sudėtingėjimo klausimas JST programos įgyvendinimo eigoje. Savanoriškos veiklos sudėtingėjimo nebuvimas priimančiose organizacijose gali turėti neigiamą įtaką savanorių neformaliojo mokymosi užtikrinimui, tolesnei motyvacijai savanoriauti bei norui tęsti veiklas toje pačioje srityje po JST savanorystės. Kaip matyti iš JST dalyvių įvardintų įsimintiniausių momentų savanorystės metu, nemaža dalis akcentavo tuos momentus, kuomet jie galėjo tobulėti ir išeiti iš komforto zonos. Atsižvelgiant į tai, svarbu skirti dėmesį (seminarai, susitikimai ar kito veikla), kuri stiprintų priimančių organizacijų bei kuratorių pasirengimą JST savanorystės eigoje sudaryti jaunuoliams sąlygas atlikti sudėtingesnes veiklas, kurios motyvuotų juos toliau tobulėti.